

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felfelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 írt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az ujságírók napja.

Budapest, március 18.

Magasztos ünnepe volt ma a fővárosi sajtónak. Ma tartotta közgyűlését a *Budapesti Ujságírók Egyesülete*, követte ezt az egyetnek minden év márciusában rendezett sajtószabadság-lakomája. A közgyűlés csendes házi ünnepe volt a sajtó munkásainak. Ujra megpecsételték ott azt a frigyet, amely kölcsönös lojalitásban egyesíti és bajtársi szeretetre ösztönzi őket. Országos jelentőségre a lakoma tett szert, amelyen az ujságírók vendégeikül tisztelhettek Széll Kálmán s közéletünknek legelőkelőbb kitünőségeit.

A Jókai-serleggel kezében maga Jókai Mór mondott ezuttal ünnepi beszédet. Játszi humorral és elragadó lendülettel szólt az ősz költő, a márciusi napok e glóriás alakja, a sajtó nemes hivatásáról. Az ifju nemzedék tapsokkal hódolt a magyar irodalom lángelméjü vezérének. Az ünneplő társaság lelkes hangulata ezuttal Széll Kálmán felé fordult, akiben az államférfiúi bölcsesség előkelő izléssel, széleskörű műveltséggel és rengeteg tudással párosul s ki mindig a legelső között található ott, ahol a nyilvánosságának tisztelettel és a nyilvánosság munkásainak buzdító rokonszenvvel lehet adózni.

Az Ujságírók Egyesületének elnöke méltán mondta a sajtót a legdemokratikusabb intézménynek s különösen a magyar sajtót az igazi szabadelvűség képviselőjének. Hogy a magyar demokráciát és a magyar szabadelvűséget valóban nem a főváros egyes kerületeinek klikkjei s nem egyes kaszinók képviselik; az ott egybegyűlő helyi érdekű nagyságoknak semmiféle jogcímük nincs arra, hogy a demokratikus és liberális eszmék nevében kövessék el kis udvariasságukat és nagy tapintatlanságaikat.

A demokrácia is, a szabadelvűség is

sokkal nagyobb és magasztosabb dolog, sem-hogy keskeny vágányu notabilitások vállalkozhassanak a képviselőtételre. A sajtót igenis megilleti ez a képviselő, mert ez természeténél fogva maga a demokrácia és minálunk a maga szabad elhatározásából, öntudatosan liberális.

Nos, ez a sajtó ma tüntetőleg hódolt Széll Kálmánnak, akit méltán tekint az egész közvélemény már ifjusága hagyományainál s az ország színe előtt kifejtett meggyőződésénél fogva is e két irányzat hivatott, őszinte és rendíthetetlen vezérének. A miniszterelnök gyönyörű beszédében köszöntött poharat a sajtóra. Elragadó lendülettel jelölte ki a magyar sajtó fontos szerepét közéletünkben; s a hallgatóság zajos tapsai közt emelte ki a magyar ujságírás legszebb erénye gyanánt az igazság komoly kultuszát. Igaza van Széll Kálmánnak abban, hogy ez a kultusz nyitotta meg a magyar sajtó számára ama hatalmas befolyás forrását, amelyre szert tett s amelyvel eddig üdvösen élt a haza javára. Széll beszédében természetesen nem jutott hely az aktuális politikának; de szónoklatának volt egy passzusa, amely mintha allegóriája akart volna lenni közállapotaink mostani helyzetének. Azt mondta a miniszterelnök, hogy az igazsággal is úgy vagyunk, mint a virradattal: mikor a nap korongja kiemelkedik a szemhatárra, az első sugarak csak fényt szórnak, de melegeit még nem, később aztán a világossággal együtt szétárad a hő is, mely jótékonyan átfutja a mindenséget, felpezsdíti és életkedvet és áldást hint mindenfelé. Az új igazság utja is ez. Eleinte szintén csak világít s csak később áraszt meleget, új életet fakasztva s megtermékenyítve a lelkeket. Az új korszak igazságai már világitanak, de hevüket teljes mértékben még nem volt idejük kiárasztani. É s Széll Kálmán beszéde mintha

arra intett volna, hogy csak várjunk még egy ideig türelemmel, a hajnal nem csupán fényt hoz, hanem életet, áldásos meleget is.

A miniszterelnök szép beszédét lelkes tetszéssel fogadta a hallgatóság. S ugyancsak szívből éljenzt a többi felszólalásra is, amelyek mindannyian a sajtó jelentőségét, nemzeti küldetését és komoly kötelességtudását hangsúlyozták.

Az ünnep lefolyásáról a következő tudósítás számol be:

A közgyűlés.

A *Budapesti Ujságírók Egyesülete* vasárnap délelőtt tartotta negyedik évi rendes közgyűlését. A tagok rendkívül nagy számmal gyűltek össze az egyesület helyiségébe. A közgyűlést délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg Vészi József elnök a következő beszéddel:

(Az elnöki megnyitó.)

Tisztelt barátaim! Mikor a közgyűlés számonkérő szöke elé lép az egyesület tisztikara és választmánya, nyugodt lelkiismerettel teszi ezt. Él benne az az öntudat, hogy a lefolyt éaztendőben becsületes igyekvéssel dolgozott azoknak a feladatoknak megoldásán, amelyeket az egyesület magára vállalt, s amelyeknek hű teljesítésére most egy esztendeje fogadalmat tettünk ünnepelesen. Igyekvünk az elmúlt év során az volt, hogy a magyar sajtó munkásainak körében kötelezővé tegyük a kartársi lojalitást s a bajtársi szeretetet, hogy megvédelmezzük a sajtónak, mint intézménynek erkölcsi érdekeit s hogy szeretettel ápoljuk azokat. Ha minden kötelességünket nem lehetett is teljesítenünk a lefolyt év során, nem akarunkon mult, de legfeljebb öröknön. Azonban hivatkozhatunk teljes önr-zettel arra, hogy egyesületünk sokfelé elágazó működéséért egységes szellem vezette; s az szellem, amely megnyilatkozott a tavalyi közgyűlésen s amely az önkégyértelmű tetszésével találkozott. A sajtó munkásainak egymás között felmerült kontroverziáit itt a szeretet nevében s a kollégialis rokonszenv jegyében békés uton intéztük el egytől egyig. Az ujságírókat kö-

T Á R C A.

A seriff halála.

Irta: Tornai Gyuláné.

Tornai Gyula festő nagy képéhez, melyről szombati számunkban adtunk hírt, a művész neje a következő hangulatos tárcában írja meg a kommentárt:

Az alkonyodó afrikai égbolton a nap a szemhatár peremén mint óriási izzó részgolyó nehéz fekete felhőfoszlányokba burkolódik immár. Nyárlakom erkélyéről egy pillantással áttekinthető az egész vidék. Fullasztó meleg volt a nap itt Tetuában, Afrika legszebb városában. Most az estnek előhírnöke, a nehéz harmat hull alá. Szemben óriás hegység húzódik. Jobbra a tenger terül el ezerszínű fodraival, amarrább a lemenő nap vakító fénye káprázik. Mögöttem a város emelkedik mind magasabbra. A hegység völgyteknőiben már sötét árnyékok gomolyognak, holott a csucok még fénytengerben usznak. Az alkonyat színjátékának egy szeszélytől a tenger ott a messzeségben most óriási vérmezőnek látszik. Biborfiátol leng most a városon is, az egyes ablaküvegek ezer sugarban árasztják ismét szét a naptól nyert fénypompát.

Lassan ereszkedik le a nap — már az utolsó részt is eltakarják a felhúzódó nehéz fellegek. Lent a mélységben és a folyó mentén nehéz szürke pára képződik. A völgyből már csak egy-egy magas pálmafa koronája látszik ki, mint valami óriási zöld lilium a vízszínen.

Teljes esőnd a város felett. Csak itt a város végén, a romok között, kivulok egy korán ébredt bagoly. Denevérek százai redbesnek fejem felett. Elvéve elbődül a láthatatlan völgy mélyén egy elkésett esorda bikája.

Milyen gyönyörű esti hangulat! Pillanatil sem untat a természet játéka. Ezer színben pompázik előttem város, hegység, tenger. Magam sem tudom, merre tekintsek! Ha a hegységet nézem, azt vélem legszebbnek. De versenyre kél vele a város girbe-görbe utcaival, égbe nyuló mecsetéivel, kupoláival, minden perében más-más színben uszva. Szemem ismét visszatér a tengerhez! Az óriásképhez!... Lehunyt a nap! Eltűntek a rózsás fodrok is, melyek gyors iramban kergették egymást mint pajkos tündérek. De nem! Ott *Cap Negro* tájékán, a sötét hegyes szikla csoport lábainál még játszadozik valami. Vajjon a nap utolsó sugara ez? Vagy csakugyan kis pajkos vizitündérek bujkáltak el a sötét szikla csoport mögö?

Mélyebb, komolyabb, szomorubb lesz a táj. Lilás színárnyalat keletkezik és a hegyekben nagy komor sötétségek. Oh ez a bűbajos déltáji alkony milyen csodás érzésekkel népesíti be szívemet. Egyik perében zsongó nevetéssel, amelyet amott a röpke hab hallat. Másikban szomorúsággal, sötét sejtellemmel, félelmes titkokkal, mint a szemben levő bérc. És megjön az, ami sohasem marad ki, ha a tengert látom itt a messze idegenben. A honvágy! Végig siklik lelki szemem a tengeren, vágyódó lelkem elszárgul falvak, városok, erdők, mezők felett. Miglen megpihen száz és száz mérföldnyi repülés után egy város, ott a Duna partján. Légy sóvárgó szeretettel köszöntve a távolból, édes haza.

Hirtelen félbeszakad merengésem! A közelben dal hangzott fel. Hosszu, vontatott hangok, tele mélységes érzellemmel. Hatalmas, magasztos kórusban száll a dal az esti levegőben. És amint száll, mind erősebben és erősebben csendül. És engem titokzatosan vonz magához e rejtelmes dallam. Kilopódzom a már sötétedő utcákba. Ma-

gam után intve arabs szolgámat, neki indulok az ösmeretlen utnak, követve a melódiát. Mi van e dalban, hogy úgy megkapja az ember lelkét?

Az első részben vigaszt nem ismerő fájdalom s megtört lemondás zokog. Azután megcsendül benne valami titokzatos örömmek a himnusza. Az arabok halotti zsolozsmája ez. Hisz az ő hitük szerint az élet a rabtság, a munka idősza, azután jön a megboldogulás, a megdicsőülés! Ezért csendül a panaszosan induló halotti dal végén egy magasba szálló hang, mint örömkialtása egy kinjaitól megváltott emberi léleknek. Halottat siratnak valahol. Valami titokzatos erő odavon engem e hangok forrásához. És amint ismét felzendül a közvetlen közelben, én is beledulok a lemondás, a boldog pihenés, a halál danájába. Tárt ajtó előtt vagyok! Megdöbbenve állok meg a küszöbön s ijedt kíváncsisággal nyujtom előre testemet. Szemtől szemben állok a halállal! Nem azmat a kegyetlen, cinikusan mosolygó csontvázzal. Nem. Az emberrel, mikor legszebb. Mikor fájdalomtól, keserűségtől, gondtól, csalódástól dult arcomt magasztossá ihleti a halál. Mikor vonásain a megnyugvás, az örök titok mosolya ül. Szemeim elmerülnek egy megkövesült mosoly nézésében. És amint nézem, szinte öntudatlanul mondom magam elé: „Legszebb az ember a halálban.” A ravatalon egy férfi van kiterítve. Arca födetlen és élesen válik el a nemes profil az alkony által bearnyozott háttértől. Háza lapos tetején, szabad ég alatt bucsuzik el a holt seriff a világtól. És a természet mintha nehezzé akarná tenni a bucsut, olyan pazarul tárja elé szépségeit. Vöröses az ég, arany felhőcskék uszkálnak a nyugati szemhatár felett, bevilágítva a gyöngéd zöld halmokat. A tenger is nyugodt kékes tónusban ring. A város pedig mint egy álomsziget uszik a

zösen érdeklő ügyek tárgyalásában a kölcsönös méltányosság, bajtársi loyaltás hangja uralkodott, úgy fogtuk fel az egyesület hivatását, hogy az elszigetelő számló legyen, amelybe nem tudnak behatolni a közéletben mutatkozó villamos feszültség áramlatai. Tavaly azt fogadtuk fel egymásnak, hogy ezen a kiszuralisza egyesületen lelkesen gyűlünk az oltár köré, amelyre ideáljaink helyezvők. Idegen bálványokat nem imádnunk, idegenek által nem imádatjuk a magunk istenségét.

Ha végignézzük a lefolyt év történetén, nincs mit vessünk a szemünkre. Hívek maradtunk ehhez a fogadalomhoz. Úgy fogtuk fel az egyesület hivatását, hogy az egy akkumulátor legyen, amely magába gyűjti a magyar sajtó munkásainak erkölcsi és szellemi erejét s ebből az akkumulátorból aztán hadd váltsa ki a nemzet a hajtóerőt a maga érdekei számára, a közvélemény pedig a világosságot a haladás eszméinek terjesztésére.

Az egyesület a lefolyt évben is az volt, aminek maradnia kell, ha meg akarja oldani hivatását. Permanenciába helyezett védelem a magyar sajtó s a magyar zsurraliszták érdekei számára. (Élőnk helyes és zajos tetszés.)

Azt kérdezték a t. kollegák s ha a t. kollegák nem, hát a rajtnak kívül állók: kell-e hát védekeznie a sajtónak és munkásainak? Igenis kell. És kik ellen s mik ellen kell védekeznie?

Védekezni kell nem mondom, hogy egy korbetegség ellen, nem mondom, hogy a korszellem ellen, de védekezni kell egy vézetes hangulat ellen, amelybe most unos-untalan bebotlunk a magyar politikai és társadalmi közéletben. Ezt a hangulatot antizsuralizmusnak nevezzük, ha familiariter együtt vagyunk. Mi az antizsuralizmus? Taplálkót ez a hangulat az irigységből és a félelemből merít. Lehetnek-e nekünk irigyek? Hisz mi szegények és szerények vagyunk. És még is vannak irigyek. Vannak élelmes emberek, akik irigylik tőlünk nemes élbetelenségünket, vannak gyakorlatilag okos emberek, akik irigylik a mi édes naivságunkat; vannak rossz lelkiismeretek, amelyek irigylik a nyugodt lelki derüt, amely arconkról mindenha lesugárzik; vannak emberek, akik irigylik, hogy az újságíróknak van egy jó vértje és egy vánkosa. Vértje, amelyről lepatann a rágalom minden nyila, vánkosa, amelyen édesen lehet aludni. Ez a vért és ez a vánkosa a tisztas szegénység.

Az irigység mellé sorakozik a félelem. Kik félnek tőlünk? A bagoly félelme ez a kakastól. A bagoly eleme az éjszaka, a homály. A kakas hirdeti a ptyammalot. A bagoly azt hiszi, hogy a hajnalnak, amely véget vet az ő kényelmének, a kakas az okozója. Pedig a kakas csak azt hirdeti, aminek jönie kell, ami el nem maradhat. Mert mi világosság vagyunk, azért félnek tőlünk azok, akik csak a homályban érzik jól magukat. Mert a mi hivatásunk az, hogy felderítsünk mindent; azért tartanak tőlünk azok.

ködben, s a magasba nyúló bére szomorú, sötét, titokzatos árnyékot vet messze maga elé. Szinte eltakarja ez az árnyék a háttérben álló fátyolos asszonycsoportot. A halott körül ott térdelnek hitvesei, gyermekei, cselédje. Bucsuznak a megboldogulttól. Egymásután járultak színe elé, csókolva ruhája szegélyét, mert a halott szent férfi volt, Mohamed próféta egyenes leszármazottja, seriff, a mohamedan vallás főpapja.

Előlép most egy fiatal női alak, pókháló finomságú ptyolatba burkolva. A halott fölé hajol, és amint félre esik fátyla, gyönyörű, sápadt, szelíd női arcot látok. A halott láttára mely sóhaj tör fel kebléből. De szeme száraz. Nem sir itt senki. Kedvenc asszonya bucsuzik a deli halottól, bucsuzik örökre egyszersmind a boldogságtól... Ő, aki első volt, most utolsó lesz tán valamely ösmeretlen háremben. Oh, mily szomorú e szegény teremtesek sorsa. Még el sem sirathatja boldogságát. Nem szabad a halottat boldogságában könnyekkel haborgatni. Örömnap ez és nem a bánaté. Bucsuznak egymásután az asszonyok és könny nélkül valamennyien; hisz akik szerettek, megboldogult! Amint ezek a szegény asszonyok roskadó, imbolygó léppéssel lejönnek a ravatalról, minden szem szárazon marad, csak az anyém vak a könnytől!

A halott előtt öreg szent életű ember gugol, nagy lapokról olvasva a kórán versszakait. Fáradt, gyöngye hangja alig hallszik az esti csöndben. Annál hatalmasabb a karok válasza. Száll a füstölőből a füst ég felé, száll az ének is vele égnek, örök üdvöt kívánva a megboldogultnak a mennyben.

A szemhatártól mind feljebb húzódnak a nehéz fellegek, mely árnyékot vetve a hegységre. És amint száll a tömjéntüst felfelé, mintha a magasban szintén felhővé tömörülne. Vagy csak a szegény elnyomott asszonyok bánatát látom? **Moggyujtanak egy méceszt is a halott mellett,**

akiknek nagy érdekük valamit rejtegetni. És mi, akik följegyezzük a közélet közös tüneteit, miknek gyűjtőneve az, hogy *botrány*, ki vagyunk téve annak a szemrehányásnak, hogy azokat följegyezzük, egyuttal csináljuk is őket. Pedig ha végig nézünk a magyar társadalmi és politikai közélet lapjain, azt fogjuk találni, hogy a magyar sajtó kiméletes kézzel s hazafias eltökéltséggel sok botrányt elfedett és hogy amíg a lázas viharok végigszázulnak közéletünkön, azokban a sajtónak csak annyi része volt, hogy kelletlen kénytelen krónikáisaivá szegődött a mások csinálta botrányoknak.

Bárhogy legyen is, az antizsuralizmus oly tényező, amelylyel a magyar sajtónak számolnia kell, de nem csak számolnia kell vele, hanem védekeznie is ellene. Össze kell jönnünk hűségesen, baráti rokonszenvvel és testvéri szeretettel; ápolnunk kell egymásban a szolidaritás érzetét. Erkölcsi érdekeink egységét kell hinni és hirdetni, de nemcsak a magunk számára, hanem a mások számára is. Óvakodnunk kell attól, hogy a meghasonlás a maga bontó hatását a mi körünkbe is elhozza. Ennek az egyesületnek ez adott létjoga. Ha nem lett volna meg már is ez az egyesület, az antizsuralizmus minden lépten-nyomon mutatkozó tüneteivel szemben most kellene azt megalkitnunk. De mert megvan, ápolnunk kell az egyesületet lelkünk egész szeretetével és lelkesedésünk minden energiájával. (Zajos éljenzés.)

A lefolyt évben a buzdógnak, a lelkesedésnek, a komoly elszántságnak hiánya ezen a téren nem mutatkozott. Abban a jelentésben, amely közösen forog, világos bizonyítékainval találkozhatok barátaim azzal, amit a magunk körében az őszhang megteremtésére és megszilárdítására a külvilággal szemben a sajtó tekintélyének és erkölcsi hatalmának restaurálására meg kellett tennünk. (Éljenzés.)

Azt hiszem konstatálhatjuk egyértelműen, hogy jó uton haladunk s a mikor itt a közgyűlés szeme előtt letezzük azt a hatalmat, melyet a magyar újságírók egyeteme reánk ruházott, az a megnyugvás élt bennünk, hogy az az irány, melybe nem a mi vezetésünk által, hanem történetesen a mi vezetésünk mellett az egyesület jutott, az egyedül helyes, az egyedül üdvös irány. Az egyedül helyes irány ez, amely biztosítja a sajtó befolyását és tekintélyét a magyar közéletben s amely biztosítja a magyar sajtó munkásainak erkölcsi egységét a közéletben mutatkozó ellenséges áramlattal szemben. Amidőn tehát beszámolunk ezekre az eredményekkel, a magam és tisztársaim nevében megköszönöm az egyesületnek irántunk tanúsított szives baráti érzületét és bizalmát, arra kérlek tagtársainkat, hogyha ezennel bárki felé fordul a maga bizalmával, bárki álljon az egyesület élére, a fiatal, de megdöntetlen tradíciók amogy is arra fogják bírni az új vezetőséget, hogy az eddigi

Mindig halkabb lesz az ének. A látóhatáron az alútűn nap utolsó arany foszlányai usznak, megvilágítva egy nyugodt, férfias, mozdulatlan arcot. Sötét van. A hangos ének immár mormolássá lett. Csak mintha egy-egy elesuklott harg ütne meg tületem. Ekkor előlép egy második szent férfi, imát mond a halott felett, mire négyen felkapják a halottat és hozzák a lépesőn lefelé. Utána a sok asszony szinte rohamlépésben. Én is hozzájuk szegődöm. Koromsötét utcákon haladunk keresztül, miglen a város kapuihoz érünk. A temető nem messze fekszik innét. Arabs szolgám vonakodik tovább jönni, tiltja a vallása, keresztényi temetéshez engedni. Magyék hát magam. Hosszu keresztelés után megállapodnak a helyben, hogy hova temessék. Hirtelenében a két lányi gödröt ásának, melybe aztán beleültek a halottat. Az asszonyok mirtus és egyéb szagos ágakkal betakarják, aztán egy kis porond, egy kis kórakás, melyet minden arra menő arab tartozik egy-egy kavicsal gyarapítani. És aztán semmi! Elmerengtem a semmin! Azon a semmin, ami a siron tul van. Azon a valamin, ami az étellel végződik.

Haza térve, ismét kiállok a nyári lak tornácára. Alig két órája, hogy eltávoztam innét. Napvilágban uszott akkor még az egész táj. Most a hold sápadt fénye terjeszt misztikus árnyékokat mindenfelé. Rövid pár óra, de évekké érzem magam öregebbnek. Szemtől-szemben állottam a halálal és megtanultam a jövőtől félni. Mert azóta tolyton kísért a gondolat: ez volna hát mind? Azután semmi?... Mint válasz, kérdésemre száll hozzám a magasságból egy biztató ige! „Allah nagy! Allah minden, az egy Isten.” A minaret tetejéről zengik alá a múzeinek a tizenkettedik órát és az örök ígét. „Az Isten nagy, örökkévaló, irgalmas!” Nyugodni térek. Ez a vizsgatlas kivételetti félelmisségtől az enyészetet.

irányhoz hiven vezesse az egyesületet; ismétlem, arra kérjük tagtársainkat, hogy továbbra is zsezesk egyesületünket s az új vezetőség mellé csoportosuljunk lelkesedésünk egész melegével, mesterségünk rajongásával s azzal a lendülettel, amely a magyar újságírók magán- és közéletének minden lépésén kíséri. (Zajos éljenzés.) A közgyűlést ezennel megnyitom.

Percekig tartó viharos éljenzés és taps zúgott föl, amikor Vészi József befejezte poétikus beszédét.

Az éljenzés lecsillapulta után *elnök* konstatálja a közgyűlés határozatosságát, a jegyzőkönyv vezetésére felkéri *Szatmári Mór* főtitkár, hitelesítésre pedig *Gara József*, *Szabolcsi Miksa* és *Szeredai Leo* egyesületi tagokat.

Az évi jelentések bemutatására került ezután a sor.

A lapunkban már közölt évi jelentések tudomásul vétele után a közgyűlés az *elnök* indítványára *Csiklay Lajos*, aki kettős minőségben, mint a segítő alap igazgató tanácsának buzgó alelnöke és az egyesület általános szeretetben részesülő gazdája fejtett ki nagy tevékenységet, érdemeinek elismerésül közfelkiáltással és zajos éljenzés között megválasztotta az *Egyesület örökös tiszteletbeli alelnökévé*.

Hálás köszönetét fejezte ki a közgyűlés azoknak az intézeteknek és adományozóknak, kik nagylelkűen támogatták az egyesületet, továbbá lovag *Falk Zsigmond*nak, aki az idén is díjtalanul szállította az egyesületnek minden nyomtatványt s végül az egyesület orvosának *Boross Ernő*, *Nagy Albert*, *Garami Béla*, *Rosenak Miksa* és *Hochstädter Gyula* doktoroknak lelkiismeretes és ügybuzgó működésükért.

A zárszámadások jóváhagyása és a jövő évi költségvetés előirányzatának elfogadása után a választásokra került a sor.

(A választások.)

A választások megajtására elnök dr. *Kovács Jenő*, dr. *Pályi Ede*, *Vernát Ottó*, *Greiner Jenő* és *Sárkány Béla* tagokból álló szavazatszedő bizottságot küldte ki s a közgyűlést a választás tartamára felfüggeszti.

Negyedőráig tartott a szavazás s az újra megnyíló közgyűlésen kihirdették a választás eredményét, amely a következő:

Elnök lett egyhangulag *Vészi József*.
Alelnökök: *Deutsch Antal*, *Hoitsy Pál* és *Szabó Endre*.

Főtitkár: *Szatmári Mór*, *gazda*: *Bleicher Miksa*, *pénztáros*: dr. *Dióssy Béla*, *ellenőr*: *Kálnoki Henrik*, *ügyész*: dr. *Fekete Ignác*, *könyvtáros*: *Zempléni P. Gyula*, *titkár*: *Hollós Géza*, *számvizsgálók*: *Gara József*, *Jancsó Dezső*, dr. *Rothauser Miksa*. A *választmány tagjai* lettek: *Adorján Sándor*, *Bajza József*, *Balla Mihály*, dr. *Bán Zsigmond*, *Barsony István*, *Bolgár Ferenc*, dr. *Bródy Lajos*, *Csiklay Lajos*, *Dienes Márton*, *Gáro Ödön*, dr. *Haltai Ferenc*, *Hentaller Lajos*, dr. *Hortoványi József*, *Kende Zsigmond*, *Kóbor Tamás*, dr. *Lovász Márton*, *Lóv Dezső*, *Lyka Károly*, dr. *Neményi Ambrus*, dr. *Pályi Ede*, *Reiner Ferenc*, dr. *Schiller Henrik*, *Singer Zsigmond*, *Sipos Ignác*, dr. *Soltész Adolf*, *Sturm Albert*, *Szalay Mihály*, *Szólóssy Zsigmond*, *Szöts Pál* és *Timár Szaniszló*.

A választás eredményének kihirdetése után a közgyűlés az *elnök* lelkes éltetése közt véget ért.

A szabad sajtó lakomája.

A *Budapesti Újságírók Egyesülete* ma délután 3 órakor tartotta meg a *Hungária*-szállóban szokásos szabad-sajtó-lakomáját, amely fényesen sikerült. Az asztalfőn *Jókai Mór* foglalt helyet, tőle jobbra *Szál Kálmán* miniszterelnök és *Perczel Dezső*, a képviselőház elnöke, balra *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter és *Vészi József* országgyűlési képviselő, az Újságírók egyesületének elnöke ültek. Ott voltak továbbá: *Láng Lajos*, gróf *Baththyány Lajos*, gróf *Andrássy Tivadar*, *Berzeviczy Albert*, *Vörös László*, *Horánszky Nándor*, *Kossuth Ferenc*, *Rosenberg Gyula*, *Neumann Ármán*, *László Mihály*, *Visontai Soma*, *Szöts Pál*, *Sámuel Lázár*, *Rudnyánszky Béla*, *Weisz Berthold* és *Pichler Győző* orsz. képviselő, *Fenyvessy Ferenc* főispán, *Rákosi Jenő*, az *Othón* elnöke, *Beöthy Zoltán*, a *Kisfajdy-társaság* és *Bartók Lajos* a *Petőfi-társaság* elnöke, *Herz Zsigmond* igazgató, *Fuchs Vilmos* bankár, *Vásárhelyi Wodjauer Arthur* és *Wodjauer Hugó*, dr. *Jeszzenszky István* kir. közjegyző, *Borostyáni Nándor*.

Az újságíró gárdából jelen voltak: *Singer Zsigmond*, *Gelléri Mór* kir. tanácsos, *Adorján Sándor*, *Balla Mihály*, *Kiss József*, dr. *Bródy Lajos*, *Sturm Albert*, *Fenyő Sándor*, *Radó Sámuel*, *Csiklay Lajos*, *Friedmann Lipót*, *Deutsch Antal*, *Béla Henrik*, *Márkus József*, *Beöthy László*, *Kálnoki Henrik*, *Lendvay Sándor*, dr. *Szalay Mihály*, *Szatmári Mór*, *Pályi Ede*, dr. *Kovács Jenő*, *Kuszkó István* (Kolozsvár), *Szomor Dezső*, *Márkus Miksa*, *Nakai Emil*, *Timár Szaniszló*.

niszló, Viola Miksa, Janovits Pál, Salamon Ödön, Gerő Ödön, Székely Sámuel, Lyka Károly, dr. Soltész Adolf, Zempléni P. Gyula, Gottier Lajos, Seress László, Bernát Ottó, Atzél Endre, Diner József, Ősi Kornél, Erdős Armand, Reiner Ferenc, Zoltán Jenő, Hamvay Gyula, dr. Bán Zsigmond, Greiner Jenő, Löw Dezső, Mandovszky Rikhard, Csathó Aurél, Satori Jakab, dr. Dióssy Béla, Rudas Izsó, Pechansz Gyula, Peisner Ignác, Szöllőssy Zsigmond, Latzkó Andor, Szloboda Lajos, Cserző Hugó, Mészáros Dániel, Eichner Soma, Lukács Sándor, Bihari Imre, Sárkány Béla.

Az első felköszöntőt Vészi József egyesületi elnök mondotta a királyra, amelyet a megjelentek állva hallgattak végig. Utána

Jókai Mór emelkedett szólásra, kezében az arany serleggel, hogy a következő ünnepi beszédet mondja:

(Jókai Mór.)

Szeretett barátim s nem kevésbé szeretett ellenségeim! (Élénk derűltség.)

Midőn e nevezetes nap ötvenkettődik évfordulóján ezt a díszserleget áldomásra emelem, azon kell kezdenem, hogy töletek, a sajtó munkásaitól mélyen érzett meggyőződéseim szerint boesánatot kérjek, azért hogy én hajdan vakmerő szóval a sajtószabadságot kikiáltottam. (Éljen.)

Micsoda idilli állapota volt a boldog emlékü cenzura korszakában egy magyar lapszerkesztőnek s az ő munkássági körének! (Tetszés.)

A szerkesztőnek kemény vinculumos szerződése volt a nyomdász kiadóval, mely szerint a szerkesztő esti 8 óráig az utolsó kéziratot átszolgáltatót köteles a nyomdai faktornak (Eljenzés. Derűltség), a kiadó ellenben tartozik az egész lapszöveget kefelevonásban a korrektornak rendelkezésére bocsátani pontban 9 óráig: hogy a köteles példány 10 órára a dunaparti rendőrségi palota cenzori lakosztályában prezentálathassék. A rendőrbiztos 11 óráig kötelezve volt veres plajbászal megjelölni azokat a cikkeket, melyeknek megjelenését aggodalmasnak találta. Akkor sietett a nyomdába lefoglalni a lapot. Ott volt még a főszemély, a metteur en pages. Annak a betűszedő állványán sorba rakva állottak a kész, kiszedett rezerva cikkek. (Zajos derűltség) különböző nagyságban. Ezeket úgy hiták, hogy „neutrizáltak” cikkek. (Hosszantartó zajos derűltség.) Azok közül a rendőrbiztossal egyetértőleg kikerestek egyet, amely sorsszám szerint a kiveresplajbászozott helyét akkurát betöltötte. Ezzel be volt fejezve a munka: a lap mehetett a sajtóba. Félitzenkettőkor már szerkesztő, munkatárs, korrektor, betűszedő mind aludta az igazak álmát, ki otthon, ki a Gambriusban. (Élénk derűltség.) Reggelre kelve a szerkesztő maga is kíváncsi volt megtudni, hogy mi van a lapjában? (Élénk derűltség.) S ugyan nagyot bámult, mikor az erdélyi országgyűlés helyett ott találta az Aphroezza tengeraltali vulkánizgot kifejlődését, az intendáns elleni kemény támadás helyén a buritai háromszínű kandurt, s a legújabb állami kölesön bírálata helyén a „C” betű használata felőli szak-szerű értekezést. (Élénk derűltség.)

Hanem a munka kényelmes volt. Telegrammokkal a szerkesztőt nem nyugtalanították. A vidéki levelezők ellátták a lapot vármegyei tudósítókkal és bálhikkal. Nem volt semmi sürgős. Az 1848 dik március 13-diki bécsi forradalomról a pesti hírlapok csak március 17-ikén értesítették az olvasóikat: négy nappal később. (Derűltség.)

S én közvetlen érzelmi szerzője vagyok annak a fordulatnak, amely ettől a paradicsomi állapottól a magyar hírlapírókat megfosztotta. (Élénk éljenzés és taps.) Amikor a hajdani lapszerkesztő este 8 órakor az írótlótt a hajához tört: akkor ül le a munkáját megkezdeni a mai hírlapíró. A lapszerkesztő hidegvizes Priessnitz-borogatást tesz a fejére. (Hosszas élénk derűltség.) S írja a vezércikket a napi politika legújabb fázisával. Akkor jött haza a klubból, ahol értekezett a pártvezérekkel, képviselőkkel, teljesen tájékozva a bonyolult helyzet utvesztőjében. (Derűltség.) Az országgyűlési tudósító sajtó élményeit hozza összhangzásba a könyvomatival (Élénk derűltség.) a külföldész belefokszat az angol, francia, német lapokba, a törvényszéki szemlést hozza a kedélyes tolvajok és a kikapó asszonyok vigjátékát, az írodaszolga kiüríti a táskájából a postán jött leveleket, azokat a felelős szerkesztő felbontja, elolvassa, megluzza, megcsillagozza, utasítással ellátja, vagy a papirkosarba dobja; később ront be a szini bíráló s hozzá fog a premiére előadás szelleműs ismertetéséhez, helyet szorítva magának a fővárosi újdondász, meg a börze bakter között. (Derűltség.) Ejjélok jönnek a táviratok a világ minden részéből: azokat hirtelen lefordítani, osztályozni, ez cicero, ez garmond, ez kurviz, ez ritkított, ennek kövérbetűs külön cím! Ezalatt a

korrektorok serénykednek a kiszedett hasábokat mulatságos sajtóhibákkal ellátni. (Élénk derűltség.) A felelős szerkesztő mind a hetvenkét hasábot még egyszer elolvassa, de még a harmadik césze fekete kávénál hoznak neki egy kommunikékét, aminek helyet kell szorítani. Hol az olló? (Derűltség.) Hajnalra jár az idő, mire mindannyian mehetnek vacsorálni.

S mennyi mindenféle tehetséggel kell a mai korbeli magyar hírlapírónak magában egyesíteni! A magyar hírlapíró magvető, kertész, gazdász, borász, bányász, hajós; a magyar hírlapíró predikátor, egyházi, harangozó, halottbemondó, vőfély, anyakönyvvezető és poeta! (Derűltség.) A magyar hírlapíró protektor (Derűltség), mecénás, jótékonyasági pénzgyűjtő, emberbarát, kisdédóvó (Derűltség), helyszerző (Élénk derűltség), világ kapusa!

A magyar hírlapíró közlelő, diplomata, prókator, bíró, néptribun, város szája, fővárosi honatya, országos képviselő (Derűltség), rejtett szónok. (Derűltség.) A magyar hírlapíró kereskedő, financier, nemzetgazdász, időjós, vasut-építő. (Derűltség.) A magyar hírlapíró orvos, betegápoló, életemtő, desinfiáló (Élénk derűltség), hipnotizőr, patikus és szakács. (Élénk derűltség.) A magyar hírlapíró rendőr, közbíró, erényesősz (Élénk derűltség), erkölcsfenomító (Derűltség.) A magyar hírlapíró sportsman, athléta, kerékpáros, evezős, lóismerő, vadász! A magyar hírlapíró köztanácsadó, levelező, magasabb nőnevelő (Élénk derűltség), tudakozó intézet. A magyar hírlapíró szabó, piperész, divatúrás, toletté tudós, boudoir belső titkos tanácsos (Élénk derűltség.) A magyar hírlapíró táncos, színész és muzikus praxisban és teoriában (Élénk derűltség). És amellet a magyar hírlapíró még költő is, sőt tudós, polyhistor, omnisebilium magister, universaliograph, professor, iskolamester! — De akárhányszor még vitéz katona is kell, hogy legyen a magyar hírlapíró, amidőn az igazságot nemcsak éles replikával, hanem éles karddal s nem csupán polemikus buzogánnyal, hanem pisztolyal és vérdóval is meg kell védelmeznie! — Sőt, ami még ennél is nehezebb; a magyar hírlapírónak még Seladonnak is kell lenni; (Derűltség.) aki szép hölgyeket, híres művésznöket meginterviewol s azoknak titok-kincseit a közönség számára előhozza rejtekeiből! — A magyar hírlapíró utazó is, aki nem sajnálja érdekes események színhelyére elzónázni Konstantinápolytól Stockholmig, Lissabonig, Turinig, Segesvárig, s ennél fogva a magyar hírlapíró geográfus, topográfus, ethnográfus, mint kivüle semmi zsurnaliszta a kerek földön. A magyar hírlapíró alchimista is, aki a papirosból aranyat s vizont az aranyból papirosot tud átanyagítani! (Derűltség.) És ezenfelül még profétái csodák mivelésére is képesnek kell lenni a magyar hírlapírónak! Az írásban olvassuk, hogy egy napon a Messias néhány árpakenyérről több ezerre menő közönséget kielégített. Csoda volt az! De ti, kedves pályatársaim, már hetek jöl tartjátok a százezrekre menő közönséget zabkenyérrel! (Élénk éljenzés és taps.) De végül hagyatam a magyar újságírónak legkiválóbb feladatát és összes tehetségeinek kulminációját. A magyar hírlapírónak a legkötelesebb, a legverzetásabb, a legnagyjább kortesvezérnek kell lenni! A magyar hírlapírónak ezenfelül még a politikához is kell érteni, de ez nem mulhatatlanul szükséges. (Derűltség.) Ennyi mindenféle terhet rakott a ti vállaitokra a sajtószabadság. És mindennek én voltam az értelmi szerzője. (Élénk tetszés, éljenzés és taps.) De azért mégsem kérek töletek boesánatot, nehogy nekem is azt találja mondani valaki: „Te nem panaszkodol, te dicsekedel!” Igenis, dicsekedés méltó pályá a mostani hírlapírás. Mi mindannyian örömmel viseljük annak a feladatait. A munka csak a rabszolgának bűntetés, a szabad embernek a munka gyönyörűség. (Tetszés és éljenzés.)

Adja Isten nektek ehhez a munkához ezentul is erős és kívánt sikert. Éljenek a magyar hírlapírók! (Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

(Vészi József.)

Vészi József: A magyar sajtó hódoló üdvözlét kívánom bemutatni Széll Kálmán miniszterelnök urnak. (Zajos éljenzés és taps.) A sajtónak, uraim, minden országban van egy, az intézmény természetéből folyó közös tulajdonsága. A magyar sajtónak különösen pedig van egy önként vállalt hivatása. A sajtónak nemzetközi — mert az intézmény természetéből folyó — tulajdonsága az egyetemesség. Az újságíró, ha a maga ízlését tárja a közönség elé és a saját egyéni véleményét viszi nyilvánosságra, hatást elérni nem tud. Neki, hogy a hivatását teljesíthesse és hogy hatást gyakorolhasson, közönségre van szüksége. Közönségre pedig úgy tesz szert, hogy a maga lelkiismeretét belekapcsolja a milliók lelkiismeretébe, a maga véleményét belekapcsolja a milliók véleményébe és a maga ízlését hozzáalkalmazza a milliók ízléséhez. Megállapít-

hatjuk tehát úgy-e bár, uraim, hogy a sajtó éppen ennél az egyetemességnél fogva demokratikus intézmény, sőt megállapíthatunk többet: a sajtó maga a demokrácia. (Tetszés.) A magyar sajtónak különböző hivatása, amelyet önként vállalt, pedig az, hogy biztassa ezt a nemzetet arra, hogy soha megállnia, soha hanyatlania, soha visszafelé mennie nem szabad. (Helyeslés.) A magyar sajtónak önként vállalt hivatása tehát a nemzetnek az előre- és a felfelé való haladására ösztönzése, vagyis míg a sajtó az egész világon demokratikus intézmény, Magyarországon nemcsak demokratikus, hanem szabadelvű intézmény is, mert hiszen az előre- és a felfelé való haladásban nyilatkozik meg leghívebben a szabadelvűségnek egész tartalma. (Ugy van!)

Már most, ti uraim, a demokratikus és szabadelvű intézménynek legdemokratikusabbja és szabadelvűbbje nevében mutatom be hódolatunkat és üdvözlőnként Széll Kálmánnak. (Zajos éljenzés.) Ezt nem fogom megokolni az itt minálunk divó felfogások szerint politikai okokkal. Pártpolitikát itt mi nem csinálunk, még kevésbé frakció-politikát és legkevésbé faksió-politikát. (Ugy van!) De ebből a körből sem lehet kizárva az olyan politikai momentum, amely a nemzet egyetemes érdekeit érinti. A nemzetnek egy igen fontos egyetemes érdeke pedig az, hogy az a hatalom, amely az állam méltóságát és tekintélyét képviseli, találja meg mindig a kellő összhangnak kellő mértékét azzal a másik hatalommal, amely a közvélemény lendületét képviseli, vagyis — ha elég banális hasonlattal akarunk élni, — hogy az állam gőzhajóján az, aki a kormányrudat kezeli, tudja megbecsülni a gőzkazánnak kezelőjét, mert ha ő adja az irányt, emez szolgáltaja neki a hajtóerőt. (Tetszés.)

T. uraim! Széll Kálmán miniszterelnök urat (Zajos éljenzés.) a magyar sajtónak minden ünnepén ott látjuk, mint a mi örömeink tanuját és részeseit. (Élénk éljenzés.) Ennek a demokratikus és szabadelvű intézménynek demokratikus és szabadelvű barátja és kegyelője ő. Mi, a magyar sajtó munkásai ezt hálával és korlátlan tisztelettel viszonozzuk. (Éljenzés.) Köszönjük neki ezt a buzditást, amelyet nekünk ad és belőle jogcímet nem meritünk egyet sem, de igenis meritjük belőle azt a kötelességet magunkra nézve, hogy a magyar szabadelvűségnek, a magyar nemzet felvirágzásának ügyét ezentul is, úgy mint eddig, teljes özetelenséggel, minden tudásunkkal, lelkünknek egész erejével szolgáljuk. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Es amikor megköszönjük a kormány elnökének s tagjainak azt, hogy a mi körünkben ma ismét megjelentek és a mikor megújított ezt a fogadalmat az ő jelenlétükben, legyen szabad nekem az egész magyar sajtó nevében hálnaknak, mélyeségre rokon-szenvünknek és rendíthetetlen tiszteletünknek kifejezést adni az ő irányukba, akik megmutatták azt, hogy lehet egy sajtóbarát kormány ott is, ahol természetesen nem az egész sajtó kormánybarát. (Tetszés és éljenzés.)

A magyar sajtónak a Budapesti Újságírók Egyesületében szervezett tagjai, de azt hiszem, az egész magyar zsurnalisztika feltétlen hódolattal és szeretettel fordul Széll Kálmán miniszterelnök felé. (Zajos éljenzés.) akinek jólétére, egészségére, dicsőségére és államferfui sikereire emelem poharamat, kívánom, hogy őt és miniszterétársait az Uristen sokáig éltesse! (Hosszas élénk tetszés, éljenzés és taps.)

(Széll Kálmán.)

Ezután általános feszült figyelem közt Széll Kálmán miniszterelnök emelt szót:

A gondolat szabadságának, az emberi lélek o talán legrégibb ősjogának kivívása örök dicsősége marad az emberi haladásnak, amely ezt önmaga számára vivta ki első sorban, mert legnagyobb vívmányait, legszébb alkotásait ennek köszönheti. A sajtót azzá, amivé lett: erőssé és hatalmassá, de nemcsak azzá, hanem általában alkalmassá arra, hogy nagy hivatásának éljen, a gondolat és a szó szabadságának érvényre juttathatása tette. (Ugy van! Tetszés.) Hiszen nem repülhet a madár, melynek szárnya le van kötve, nem lehet küzdeni a karddal, amely hüvelybe van szorítva. (Élénk tetszés.) A sajtó — és talán áll ez nálunk még inkább mint másutt, nálunk, ahol még állam is, társadalom is fejletlen — a sajtó, amely oktat, nevel, buzdit, lelkesít, eszméket és tönegeket mobilizál és mozdit meg, amely bírál, pálmát ítél oda vagy lesújt, amely köztudatba viszi át a legszebb, a legnemesebb és a legnehezebb kérdéseket, a sajtó, amely mindezt teszi, ma már az állami és társadalmi feladatok egyik elsőrendű tényezőjévé vált. (Tetszés és éljenzés.)

Es ennek a hivatásnak és hivatása gyakorlatiasan egyuttal ennek az eredménynek

— mert az is — ennek a hatásnak mi hát a titka, mi hát a kulcsa? Abban van talán, mert akadálytalanul gyakorolja a gondolatnak és a szónak szabadságát? Abban van-e, hogy az eszmék és eszmények kultuszát terjeszti és képviseli és az azok felé való törekvést propagálja? Abban van-e, hogy a nemzeti érzéseket fejleszti, ébren tartja és ápolja? Abban van-e, hogy a nemzet jogait és a nemzet érdekeit istápolja és támogatja? Ez mind jogaim és teljes jogaim minderre, és része, eleme és tényezője annak a nagy, természetes és megérdemelt hatásnak, amely a magyar sajtóé. De nem egyedül jogaim, nem egyedül titka és kulcsa annak a hatásnak. Annak a hatásnak, amely oly erős, oly intenzív, amely oly csodás és megérdemelt, van egy másik titka is; annak van egy forrása, amely bugyog, amely ki nem apad, és amelyből ha merit valaki, az vértézi, erősit és tartja és ez az igazság forrása. (Ugy van! Élénk tetszés.)

Talán könnyebb annak, aki ovvel nem számol mindig és nem ridegen számol, talán nagyobb figyelmet kíván attól, aki ovvel számol: lemondást sokszor csábos ingerek-ről, ha szem előtt tartja ezt a csillagot, amelytől nem tántorodik el soha; de nagy eredmények, igazi diadalok, állandók és tartósak, kicsiny ügyben épp úgy mint nagy ügyben csak ennek az igazságnak ethosa alapján érhetők el. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Ez vitte a magyar sajtót küzdelmeiben diadalról diadalra és ha nem ment minden rögtön, ha nem állt elő rögtön a siker a maga teljében, elő fog állani kitarítás mellett ezen az alapon, mert igaz ügyért küzdeni és igaz ügyet védelmezni, az egytől sikert és diadalt jelent. Nem áll elő rögtön, de előáll. A kelő nap felvillanó első sugarával csak fényt hoz; nem hozza meg a meleget, sőt az antihézisek érzetében talán inkább borzongást kelt; de meghozza aztán azt a fényt és azt a meleget, amelyvel eltölti a mindenséget és eltölti a világegyetemet. (Tetszés.) Így van ez az igazságos ügygel és így van az igazság pajzsa alatt folytatott küzdelemmel is.

Én a magyar sajtónak ezen tradíciójára, a multnak ezen fényes tradíciójára, amelynek annyi diadalt köszönhet, amelyvel részesévé vált az ország élete, jogai és existenciája kivívásának, emelem poharamat (Élénk éljenzés); azoknak dicsőségére, akik abban a küzdelemben résztvettek, mint akiknek egyike itt is ül (Élénk felkiáltások: Eljén Jókai!), aki ennek az asztalnak, de nemcsak ennek az asztalnak, hanem a magyar irodalomnak is Nesztora, de nemcsak Nesztora, hanem fénye és ékessége is (Élénk éljenzés és taps.); és emelem nemcsak a régi emlékére, akiké a mult, hanem emelem a magyar sajtónak jelenlegi munkásaira a pártállásra való minden tekintet nélkül, (Élénk helyeslés.) mert a magyar hazának és a magyar ügynek munkásai; és emelem poharamat arra, hogy méltók legyenek azon dicsőséges tradíciókhoz, amelyek a magyar irodalomnak és a magyar sajtónak munkásait a század elejétől fogva e nemzetnek nem csak kegyelettel ápolta alakjaivá, hanem felkeltéivé is tették és emelem arra, hogy segítsenek szerezni ennek az országnak jövőt, fényest és dicsőt, mint amilyen volt multja: fényes és dicső! (Szűnni nem akaró zajos tetszés, éljenzés és taps.)

(Szabó Endre.)

Szabó Endre: Uraim! Ha Jókai valahol megjelen: az már magában is ünnep, ha pedig Jókai valamely már különben is ünnepnek készült összejövetelen megszólal, az már sátoros ünnep. Sátoros tehát ez a mi mai ünnepünk is. Mi természetesebb pedig, minthogy ilyen alkalmakkor mindnyájan igyekezzünk az ő közelébe jutni — képletesen szólva: legalább köntöse szelét érinteni — s így én is sietek néhány szóval az ő közelébe férközni.

Tapasztalásból tudom pedig, hogy ez kockázatos vállalkozás, mert amikor ő róla ilyen alkalmakkor szokunk mondogatni, hogy ő „az irodalom koronáján királya” stb., azt ő soha mitőlünk szívesen nem veszi, sőt az ellen szeretetre méltóan, de határozottan tiltakozik is.

Honnan ez a szokatlan elzárkózás az elgumok elű? Hiszen még a régi klasszikus költők is dicsőkedve szótak magukról s egyikük, aki nem is volt köztük a legelső kérdésre írta magáról, hogy „toto in orbe notus Martialis.” Pedig mi volt akkor a totus orbis? Hiszen ha nagy messzeséget akartek mondani, akkor nem mentek tovább ultima Britannianál s a szarmatai földje már a világ vége volt nekik. Azóta pedig Kolumbusok ugyancsak megszorították a derékföld mennyiségét s a Jókai most mondaná el — pedig joggal emondhatná, hogy toto in orbe notus Maurus Jókai: mennyivel többet jelentene az ő mondanása! Igazán érthető: hogy elzárkózik a hozsanna-kiáltásoktól, mert az ő dicsősége akkora, hogy az alatt roskadozni lehet.

Mégis azt hiszem: nemcsak azért hárítja el magától Jókai a mi áradásainkat, mert azt tartja, amit én úgy próbálók kifejezni, hogy hívesnek lenni szép, de nyuodtnak lenni jó, hanem azért, mert ő a lehető legelőszintebb demokrata. Az ő demokratasága megváltoztatta még azt a régi közmondást is, hogy a költő születik, nem lesz. Ez a tétel csakugyan arisztokratikus izű. Mert bárónak, grófnak, hercegnek — igenis — születni kell, legalább ez a legelőnyösebb formája, — de költőnek? annak bizony lenni is tanácsos. És azt Jókaitól tanultuk meg, hogy hogyan kell lenni: nem elég az isteni szikra, a lángész, azzal sokat kell tanulni, sokat tudni — ha nem is annyit, mint amennyit tanult és tud Jókai s akin-l igazán anakronizmus, hogy az emberi szellem körébe eső tudományoknak és ismereteknek mily régen, mily szakadatlan birtokában volt ő, pedig csak nemrégén kapta meg rá a Coktori diplomát. Ő történetirő, ő törvénytudó, ő mechanikus, bányamérnök, sarki utazó és fizikus, természetrajzi kapacitás, vegyész, a faunák ismerője szárazon és vizen, csillagász, sőt még szakácsmester is. A tudás, az ismeretek káprázatos sokasága özőnlük ki minden munkáiból: így demokratizálta ő a régi felfogású, arisztokratikus, vele született genialitást, azt mondván, hogy dolgozni kell azzal az adományal s így lett ő belőle az, aki nem egy ember, de ezer ember.

Az ő rengeteg tudásából nekünk írónak és hírlapíróknak különösen egy az, amely megbecsülhetetlen, drága, soha semmi hálaival meg nem fizethető hasznót bajtott: az ő nyelvtudománya.

Uraim! Mikor mi a márciusi emlékeknek áldozunk, ne feledjük, hogy a márciusi napok forgatagával egyidejű a magyar prózársz megújodása is, hogy amit cselekedett a törvényhozás az alkotmányos élet rendszerében, azt cselekedte Jókai Mór a magyar széppróza, a magyar nyelv dolgában, amint felszabadította a törvényhozás a föld népét a jobbágyjag jarma alól, úgy szabadította fel Jókai Mór a magyar nyelvet, a magyar prózárszt az avult sablonok rabszolgaságából, annyira, hogy magyar szépprózáról voltaképpen csak azóta lehet szó, mióta Jókai ír.

Mert szinte képtelenségnek látszik, de mégis úgy van, hogy a magyar költői nyelv, — úgy érzem, hogy a verses költészet nyelve, — már akkor elérte volt teljes, fényes tökéletességét, elérte a halhatatlan Vörösmartny Mihály munkáiban, de a próza még mindig teteletlen állapotban született. Hiszen még a nagy Vörösmartnyal is azt tapasztaljuk, hogy mikor verset ír, a költői hűv és lelkésülés szárnyain oly magasan röplő, oly szeméprázatúan villogtató nyelvi művészetet, hogy attól amulat fog el bennünk, de mihelyt prózában ír, mintha ő is csak gyalog járna.

Mert ilyen gyalog-járó volt a próza-irodalom addig a korzigéig, melyet közönségesen negyvennyolcval jelölünk. S akkor jött, ekkor támadt Jókai Mór. És itt felesleges is tovább historizálni, mert az ő nevének teleteltesével minden további meg van mondva. Egyszeribe, mint a varázs-ütesre megváltozott a magyar nyelv, a magyar stylus, a magyar széppróza, a hamupókókból káprázató szépségű tünderszásszony lett.

Kedves barátom, írók és hírlapírók! Mi, akik uzsorás kamatját szedjük annak a véletlennek, hogy a kegyes istenek intézkedéséből Jókai Mór ennek az aranylag kis számú nemzetnek a kebelében született, ugy-e bizony: nem emlegethetjük azt eléggé soha, hogy ambar a Jókai Mór dicsősége az egész világe, de az aldas, mely az ő türeményes munkásságából kiárad, csak a magyar nemzeté, legközelebbelenebbül pedig a magyar íróké és hírlapíróké s nem feledjük, hogy ha most a mi irásunk tiszta és világos és tetszős, szavakban és monatszerkezetben szaporában tagozott és nem vánszorgó, kifejezésiben gazdag és fordulatú szines és elmés formában zengzetes és ritmikusán lüktető, azt csak annak köszönhetjük, hogy Jókai sokat tanult — nekünk, sokat gondolkozott — nekünk és sokat dolgozott — nekünk.

Jól tudom, hogy mindezt jobban, ékebben, mélyebb nyomason járva fogja majd megírni a historikus, mint ahogy én azt egy aldomás napszodikus formájában emondhatom, jól tudom, hogy Jókainak semmi szüksége sincs arra, hogy én czekek az ő fenséges szerénységét végre is megbolygassam: de szükségünk van e hódolatra nekünk épp úgy, mint nem menekülnetnénk attól az őszöntől hogy akárhol is találkozzván ő vele, akaratlanul is lekajuk a kalapunkat s mélyen meghajolva azt mondjuk neki: üdvözlőgy nagy mesterünk.

Ezekkel a gondolatokkal és érzésekkel köszöntjük, ünnepelek mi Jókai Mór.

Aldas erje őt, mikor nem is kéri, mikor nem is várja. (Zajos éljenzés, tetszés és taps.)

(Szatmári Mór.)

Szatmári Mór: Büszkeséggel tölti el a díszes asztalorok látása, mert hazánk közéletének annyi jelesét, köztüük a nemzeti ideálók fennkölt szellemű hirdetőjét, sajtószabadságunk apothozásának egyik fonséges alakját; a sajtó munkásainak mesterét és büszkeségét, Jókai Mór is itt üdvözölheti. A díszes társasag megjelenése bizonyítja, hogy a magyar sajtó képviselői ugy eitek a sajtószabadsággal, hogy ennek szepölően tisztasággal megöriztek. A magyar közélet annyi jelesének megjelenésében nemcsak a sajtónak, mint a nemzeti evolució egyik hatalmas tényezőjének, hanem a magyar sajtó munkásainak megbecsülését is látja. Ecseteit el a haladatlan szerepet, amelyet a sajtó a társadalom gyakori félreértési és elfogultsággal szemben játszmáit könnytelen. A sajtószabadságunk gyümölcsét legelőbbször mások élvezik, ha eszméi győzedelmeskednek is. A sajtó egyútt küzd teljes feyverzetében a különböző eszmék híveinek táborával, de a győztes küzdők, ha begyönyörök zászlóikat, az héket kötnök a sajtót egyszerűen kibavíriák a

békestipulációkból, a vesztés fél pedig sohase bocsát meg a sajtónak. E jogos keserűség mellett, amely önkénytelenül kitör belőle, csak annál nagyobb örömmel és büszkeséggel tölti el annak látása, hogy a magyar közélet mégis csak méltányolja a magyar sajtót és ezzel fokozza munkásáiban a hivatásuk iránti szeretetet, erőjük ez igazi forrását, az ő védő talizmánjukat. Ennek a talizmánnak biztosításáért hálásan emeli poharát a magyar politikai közélet legelső fórumának, a parlamentnek megjelent tagjaira és főleg arra a férfira, aki a parlament élén állva mindazt a tekintélyt és méltóságot, amely a magyar törvényhozást megilleti, önmagában és állásában egyesíti: Perczel Dezsőre, a képviselőház elnökére. (Lelkes éljenzés.)

(Perczel Dezső.)

Perczel Dezső: Uram, uram, Vészi József uram szólók az urhoz!

Vészi József: Allok elébe!

Perczel Dezső: Megengedi nekem a tisztelt ünneplő társasag, ha számolva a hangulatát egészen röviden kívánom megköszönni ugy a magam, mint tisztelt kollégáim nevében a szives jóindulatnak azon szavait, amelyekkel az előttem közvetlenül szóltott tisztelt szónok ur itt bennünket felköszönteni szives volt. Szavaimat pedig intézem az újságírók egyesületének t. elnökéhez, hogy ezuttal a magam részére is kivagyem azt, ami nem mindig juthat osztályrészemül. (Halljuk! Halljuk!)

Itt, úgy látom, a szerepek felcserelődtek. Ma olyan lakomán van szerencém részt vehetni, ahol, ha nem minden egyes szó hallatszík jól, én más vonhatok felelősségre (Derűltés.); ahol, ha a szónok urak nagyobb figyelemre tartanak igényt, más valakibez fordulnak, hogy nyuljon ahhoz a szárszámhoz, amelyet ennél az asztalnál nélkülözök (Derűltés.); de előbb-utóbb, akár a lelkesedésnek, akár másnak a bevében erre szükség lesz.

Én tehát, e helyzetet kihasználva, azt hiszem, a hangulatnak akkor felelek meg legjobban, ha azt, amire ma országsszerre szükség van, ez asztalnál dokumentálom azzal, hogy beszélek, érzelmeimet kifejezem, de teszem azt röviden és összefontan. (Tetszés. Halljuk!) Én tehát, amidőn köszönetet mondok kollégáim nevében is, biztosítom ugy az újságírók együletének t. elnökét, mint tisztelt házigazdáinkat mindannyian, hogy az az érzés, amely itt az újságírók irant nem egy szónok részéről az én szavaimnál hatásosabban és ékezőbban nyilvánult, az országban mindenütt általános és el van terjedve, de különösen otthon van a magyar parlamentben. (Élénk tetszés.) Az újságírók egyesületére, mint erkölcsi testületre, annak felvirágzására üritem poharamat. (Hosszas, élénk éljenzés és taps.)

Welcher Miksa: a Kisfaludy Társaság, a Petőfi Társaság és az „Otthon” írók és hírlapírók körének jelenlevő elnökeit köszönti fel. (Élénk éljenzés.)

(Jókai Mór.)

Jókai Mór: Tisztelt uraim! (Halljuk! Halljuk!)

Azt mondotta hajdanában, a régi világból, amikor nem lehetett még nyíltan kimondani mindent, a jó Tallérosy Zebulon, hogy: „Sok vagyok én.”

Én is azt mondhatom magamról, hogy „sok vagyok én.”

Például legelőször én „vagyom én” Budapest becsületes csizmadia-céhének rendes, megválasztott tagja. (Élénk derűltés.) Ez volt az első diploma, amit életemben kaptam. (Halljuk!) Azóta is sok rendbeli megtsztelestést ért, amiket részint megérdemelt, részint nem tudom, hogyan jutottam hozzá; de amit legjobban megérdemelt, az volt: a kertészetenk és a földművelésnek a diplomái.

A költészetről, az irodalomról, a hírlapírásról azt mondhatom, hogy réam nézve olyan volt, mint egy hűségés házastárs, aki vagyont segít nekem szerezni, aki megvizsgalt, aki velem együtt küzd, hanem a kertészet, a földművelés olyan volt, mint egy szépséges szerető, akire minden rákötöttem; amit becsületes munkával szereztem. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Azok a borok, amelyeket én az én svábhgyei villámban termeszték, emlékeztetnek engem arra az adomára, hogy Rothschild egy deputációnak, amely hozzá ment megvizsgálni a telepet, azt mondta: Uraim, itt van tej, itt van pezsgő; tessék választani! Nekem egyforma drága mind a kettő! (Derűltés.) Én is mondhatom, hogy életem legnagyobb gyönyörűségét a kertészetenk, a földművelésnek, a magyar föld ápolásának, tökéletesebb művelésének munkájában találtam. Ez a munka, amint látjuk, Franciaországot az első nemzetévé tette a világnak. Így kell, hogy Magyarországot is a földművelés, a kertészet, a földipar tegye azzá a boldog országgá, amivé mindnyájan kívánjuk, hogy átalakuljon. (Helyeslés.)

Ennek a feladatnak a képviselőjét, előmozdító-ját tiszteljük mi a mi társaságunkban. (Éljenzés.) Elért sikereimben, például a szőlőművelésnél a filokszerá leküzdésének munkájában legnagyobb pártfogómat, munkámnak, teóriámnak megértőjét én az itt jelenlevő földművelésügyi miniszterünkben tisztelhetem. (Élénk éljenzés és taps.) Én részéről semmi nagyobb hálát nem ismerek, mint azt, amelylyel a földművelésügyi miniszter ur irant viseltetem. Az Isten tartsa meg és a kivánt sikerre juttassa az ő munkáját. (Zajos tetszés, éljenzés és taps.)

(Darányi Ignác.)

Darányi Ignác földm. miniszter: (Halljuk! Halljuk!) Engem nagyobb megmtisztelés nem érhetett, mint az, hogy poharát rám oly férfi emelt. (Halljuk!), aki a gyermek ábrándjának, a férfi tisztelőtől és nagyrabecsülésének egész életében legméltóbb tárgya volt. (Élénk éljenzés.) Es ha **Jókai Mór** visszagondol a régi időkre, a mikor nem volt szabad a szó, és csak a szűk baráti körben lehetett megbeszélni a haza ügyeit, akkor vissza fog emlékezni egy kis körre, amelyben az én atyám is olykor megfordult és a mikor e kis körből hazaiút és nekünk gyermekeknek elbeszélte, hogy mit látott ott, hogy mit hallott, mit mondott **Jókai Mór**, hogy épülték, milyen emlékedett hangulatba hozta őket azon nagy korszakban **Jókai Mór** beszéde, akkor egy csodás varázs, egy csodás érzés fogott el bennünket, gyermekeket. (Élénk tetszés és éljenzés.) Később azon nagy szerencse ért, hogy az én hivatalos működésemben, mondhatom, nekem első és legtiszteltebb munkatársam a mezőgazdaság és különösen a szőlészeti terén **Jókai Mór!** (Élénk éljenzés. Egy hang: Agrárius! Élénk derültség.) Én ezt mivel viszonzom? Hiszen ki volna közülünk, aki **Jókai Mór** adhatson valamit?! Hát én kaptam magamat és egy nagy elhatározással felcsaptam irónak, mert azon néhány év alatt, amelyet miniszteri székemben töltök, (Élénk éljenzés) teremtettem egy kis magyar literatúrát, (Él. jenzés.) teremtettem a **Jókai Mór** szellemében, aki népszerűsíteni akarja a tudományt, (Tetszés.) ehi le akar szállani a tudományra a legkisebb magyar gazdához is. (Élénk tetszés és éljenzés.) Az ő szellemében, az ő iskolája szerint alapítottam egy kis népszerű irodalmat a szőlő-, gyümölcsstermelésről és egyéb gazdálkodási ágakról. (Él. jenzés.)

De visszatérek az én mesterségemre, a gazdálkodásra. (Halljuk! Halljuk!) És kívánom **Jókai Mór**nak, hogy a sok örömei között, amelyek őt megillették és amelyek ő rá várnak, találja legtöbb örömet, még talán legtöbb üdülést, legtöbb szórakozást az nyújt neki, abban a kis budai szőlőben és abból a nedűből, amely a magyar földből terem, abból támadjanak új meg új eszmék, meg új gondolatok, (Élénk tetszés és éljenzés.) amelyek megvilágosítják nemcsak a hazát, hanem az egész világot. (Hosszas élénk tetszés, éljenzés és taps. (Élénk felkiáltások: Halljuk Rákosi Jenőt!)

(Rákosi Jenő.)

Rákosi Jenő: Igen tisztelt Uram! (Halljuk! Halljuk!) A szabadságnak ezen szép és barátságos ünnepén szép és igen súlyos szók hangzottak el ma itt. Valamennyi közül a legerősebben csendül még a fülemben az, amit a miniszterelnök ur mondott, mikor mint egy tüzes sárkány, nekünk újságíróknak a fejünk felé kiröpítette ezt a szót, hogy *igazság*. Uram, a szó felszabadulása az igazság kimondásának az ünnepe; az nem olyan egyszerű küzdelem volt, amelynek látszik; az három stádiumban ment végbe és három stádiumban folytatódik állandó küzdelemmel: mert az igazságot ki szabad mondani, az igazságot ki lehet mondani és az igazságot ki kell mondani. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Hogy az igazságot ki szabad mondani, ez a diadalmát jelenti a hatalmasságok ellenében, amelyek zárt lánc alatt tartották az igazságot; (Ugy van!) ezt március 15-ikén a mi nemzeti hőseink titánjai, akik közül itt maradt **Jókai Mór** (Élénk éljenzés), hogy lelkesítsen, elvégezzék; de újra, meg újra, visszafordulva mint a pártusok, mi is kénytelenek vagyunk nyilainkat kilőni ennek a harcnak utóharcaképpen folyton-folyvást.

A második harc azért, hogy ki lehessen mondani az igazságot, a harc a tömegek, a közönség ellenében folyik; a közönség az, amely aggodóvá tesz bennünket arra nézve, hogy vajjon ki lehet-e mondani egy igazságot, vagy sem, a közönséget kell felvilágosítanunk, felemelnünk, magunkkal ragadnunk, hogy képes legyen az igazságot meghallgatni tőlünk, hogy nekünk ki lehessen mondani egy igazságot. (Igaz! Ugy van) De az utolsó harc a legnehezebb, a „ki kell mondani.” Mert ezt a harcot nem a hatalommal, nem a sokasággal, ezt a harcot a lelkiismeretünkkel kell kivívni: mikor kell kimondani az igazságot. (Élénk tetszés és éljenzés.) De t. uraim, ennek a harcnak még nincsen vége; mert mikor idáig eljutottunk, akkor feltámad előtünk az a kérdés, amely előtt minden lelkiismeretes férfi elsapad, amely mintegy kétezer esztendővel ezelőtt lebbent el egy római helytartónak ajkáról, aki a töprengésében, kinjában kérdezte azt: Mi hát az igazság? Mi az az igazság, amelyet ki kell mondaniunk, a Péter-e, Pál-e, az enyéme-e, tied-e, kié az igazság? És ekkor felmerült és felmerül előtünk az, hogy ha szabad, lehet és kell kimondani az igazságot, egy legfőbb igazság van: a kölcsönös igazságoknak, irodalomban és a sajtóban való tisztelben tartása. (Ugy van! Tetszés.)

Ennyi a mondani valóm ezen az ünnepen; de mert az ilyen felkészítőnek elmondásával jár az, hogy az ember valakire a poharát ráköszöntse, én körültekintek és kiválasztom magamnak azt (Halljuk!) aki a magyar nemzet legnemesobb, legszebb törek-

véseiben kivált hősök szent kötelékébe tartozik, vér szerint is, gondolkodás szerint is, érzélem szerint is, abban a kötelékben, amelynek egyik oldalán áll **Vörösmarty**, a másik oldalán áll **Deák Ferenc** (Élénk felkiáltások: Éljen Széll Kálmán!) Erre a férfira, aki e szent kötelékből kioldódván, csónakon, fehér zászló legelve akkor jelent meg a magyar közélet háborgó vizein, amikor a hullámok legjobban egymásra torlódtak, (Ugy van. Tetszés.) amikor a kölcsönös vélemények tisztelete legkevésbé volt meg a nemzetben, (Él. jenzés.) és megjelenvén a vizeken csónakjával, fehér zászlójával lecsendesítette a hullámokat, erre emelem poharamat. Széll Kálmán éljen! (Hosszas, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

Esőthy Zsolt eszmékben gazdag felkészítőben fettegeti, hogy az a nagy történelmi esemény, amelynek fordulóját ünneplik, a magyar nemzetre, a magyar szellem munkáira jelentősebb, mint bármely más nemzetre nézve, mert az az esemény nemcsak az emberi jogoknak, a polgárjogoknak a felszabadulását jelentette, mint más nemzeteknél, ahol a nemzeti érzésnek mély és igaz szava mindig szabad volt, hanem jelentette a nemzeti érzésnek is bilincseiből felszabadulását. (Igaz! Ugy van! Tetszés és éljenzés.) A magyar sajtónak ötven évvel hosszabb idő óta egyik legnagyobb tisztessége és egyik legnagyobb dícsősége, hogy ennek a két szabadságnak egységét mindig fenn tudta tartani. Ennek a sajtónak munkáira és ennek az egységnek megbonthatlan fennállására emeli poharát. (Hosszas élénk éljenzés és taps.)

Ertlak Lajos megemlékezve arról, hogy a magyar nemzet auktumányos szabadságát az írők és a politikusok együtt küzdve vívták ki, a Kisfaludy-Társaságnak, ennek a szépirodalmi főrendiháznak (Derültség és tetszés.) elnöke után ráköszöntje a figyelmet a Petőfi-társaságnak irodalmi törekvéseire és azokra a sikerekre, amelyeket ezek különösen a szászok közt nemzetiségpolitikai szempontból is elértek.

Abban, hogy az államhatalom és kormányhatalom képviselői megjelentek a szabadsajtó munkásainak ünnepén, zálogát látja az irodalmi és politikai törekvések harmóniájának és ebben a szellemben élteti a politikai világ jelenlevő képviselőit. (Lelkes éljenzés.)

Dr. Soltész Adolf Kossuth Ferencre emeli poharát, mint olyan férfira, aki amellett, hogy egy országos pártnak vezére, büszkén valja magát a sajtó napzasamosának. (Élénk éljenzés.)

(Kossuth Ferenc.)

Kossuth Ferenc: Tisztelt irótársaim! Kedves barátaim! Jól tudom, hogy nem járunk mindnyájan ugyanazon uton. Azt is tudom, hogy sokszor összekeccannak. De tudom azt is, hogy célunk egy: még pedig hazánk boldogítása és magyar hazánk államiságának teljes kitépése. Vannak közöttünk, akik hamarabb akarnak haladni; vannak, akik lassan járnak; vannak, akik szerentenek és vannak, akik fékeznek; mindez jogosult és mindez lehet igazságos és ha ez így van, akkor tisztelt irótársaim, nekünk egymás iránt jó indulattal, szeretettel és tisztelettel kell viseltetnünk; (Ugy van!) mindannyiunk egy családnak a tagjai, annak a családnak, amelynek édesanyja volt a szabadság, és amelynek egy hitvallása van, a hazaszeretet. (Élénk éljenzés.) Én tehát a magyar sajtó hazafiságára írtém poharamat, és arra, hogy megérthessük mindnyájan azt, hogy a miért mindnyájan vagyódnak: némelyek világosan kimondva, mások a szívük rejtekében, és e magyar haza nemcsak szabad, de teljesen önálló is legyen. (Élénk éljenzés.)

(Cziklay Lajos.)

Cziklay Lajos, az egyesület gazdája és tiszteletbeli elnöke méltatta ezután hangulatos beszédében azokat a maradandó érdemeket, amelyeket **Vérsi József** az *Újságírók Egyesületében* magának szerzett. Fiatal kora dacára vezére és szerető édes apja volt a magyar újságírói gárdának s rövid egy esztendő alatt, mióta az elnöki tisztet ő tölti be, az egyesület a virágzás korát éli s az egész újságírói gárda nemcsak tiszteletével környezi őt, de szeretettel zárja a szívébe. A pohárköszöntőt szünni nem akaró tapsal és zajos éljenzéssel fogadták.

Az aztán következett felkészítőink sorából megemlítjük még a **Márkus József**ét, aki a „magyar irodalom ifjú fejedelmesszonyára”, **Jókai Mór** feleségére írtette poharát és **Cziklay Lajos**ét, aki ezeket mondta:

Oly korban, a midőn mindenütt, minden körben a magyar ipar fellendítésének szükségességéről beszélnek, kellemes kötelességet vél teljesíteni, a midőn kijelentik, hogy az a pezsgő, amelyet e lakomára felszolgáltak, magyar pezsgő; Törley gyárából került. Azon jóindulatnak kifolyása ez, amelylyel a nevezett magyar gyár a sajtó iránt viseltetik. (Élénk derültség és tetszés.) Meg van győződve, hogy a amely szomorú volt a magyarnak sorsa eddig, a mikor mindig francia pezsgőt kellett innia, (Élénk derültség.) éppen olyan jó dolgunk lesz ezután, ha a magyar ipart azzal is segítjük, hogy ezután mindig magyar pezsgőt iszunk. A magyar ipar fellendülésére emeli poharát. (Élénk éljenzés.)

Ezután a miniszterek és a politikai notabilitások eltávoztak, de a társaság többi tagjai még jó ideig kitűnő hangulatban maradtak együtt.

HIREK.

Budapest, március 19.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Március 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mínt hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

— **A miramare-i nász.** A hivatalos Budapesti Közlöny mai száma az alábbi sorokban közli **Stefánia** főhercegnő és gróf **Lónyay Elemér** eljegyzését:

Stefánia főhercegnő az övezgy trónörökösnek és császári és királyi felség, miután ő császári és apostoli királyi felségének, mint legfelső családfelekké hozzájárulását és beleegyezését kikérte és megnyerte, jegyet váltott nagy-lónyai és vásáros-náményi gróf **Lónyay Elemér** császári és királyi kamarással, a magyar országgyűlés főrendiháza örökös tagjával.

Görzből táviratozzák: A város lakosságának ma nagy szenzációja volt. Híre futott ugyanis, hogy **Stefánia** főhercegnő **Görzbe** érkezett betegkedő völgegye látogatására. Ez a hír azonban nem bizonyult valógnak. A kíváncsiak azonban megtudták annyit, hogy **Lónyay gróf** naponta zárt kocsiában **Grádskára** hajtat, ahová ugyanekkor megérkezik **Stefánia** főhercegnő is. A jegyesek negyed-óraig beszélgetnek s aztán **Lónyay gróf** visszajön **Görzbe**.

A félhivatalos *Fremdenblatt* ma hosszú hangulatos cikkben emlékezik meg az övezgy trónörökös eljegyzéséről és egyebek közt hírül adja, hogy gróf **Lónyay Elemér** Budapestben palotát fog építtetni, mert az év jó részét nejevel együtt a magyar fővárosban szándékozik tölteni.

— **Ezüst-lakodalom.** **Boross József**, a budapesti közúti vaspályatársaság ellenőre, ma ünnepelte ezüslakodalmat feleségével, született **Fehér Mária**val. A huszonötödik évfordulón a reformatus lelkész újra megalkotta a hazasókat. Ezután ünnepi lakoma következett.

— **A Mérnök-Egyesület közgyűlése.** A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület közgyűlése ma délelőtt tartotta a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület ez évi rendes közgyűlését **Hieronymy Károly** elnöklete alatt. Az egyesület 34 évi fennállása óta annyi tag még nem vett részt soha egyetlen közgyűlésen sem, mint a main. Nemesak fővárosi tagok jelentek meg tömegesen, hanem még a vidékiek is bevonultak nagy számmal. Oka ennek a tömeges megjelenésnek az elnökválasztás volt, amely **Hieronymy Károly** lemondása folytán vált szükségessé. Két nagy hatalmas párt állott egymással szemben, az egyik **Czigler Győző** műegyetemi tanárt, a másik pedig **Miklós Ödön** országgyűlési képviselőt akarta elnöknek.

Hieronymy elnök elnöki megnyitójában üdvözölve a közgyűlés tagjait, megemlékezett röviden az egyesületnek 34 éves múltjáról, arról a tevékeny küzdelemről, amelyet az egyesület abban az irányban folytatott ki, hogy egyrészt a technikus kar tekintélyt juttassa érvényre, másrészt pedig az ország műszaki fejlődését mozdítsa elő. Végül megköszönte a közgyűlésnek azt a buzgalmat, amelyben az egyesület őt belügyminiszteri kinevezése, a technikus kongresszusnak és végül az egyesületnek elnökvé választása alkalmából részesítette.

Az elnöki megnyitó után **Mihályi József** titkár olvasta fel jelentését.

Ez a jelentés mindenekelőtt rámutat azokra a nagyszabású tárgyalásokra, melyek a műszaki (mérnök, építész, gépészmérnök, vegyészmérnök, bányász-mérnök) címek használatát és a gyakorlatiorg rendezése dolgában a telen november óta mindig folytak, de mégsem voltak befejezhetőek, bár a nagybizottság a törvényjavaslat szövegét már megállapította. Ez a javaslat a technikus kar sok régi sórelmét van hivatva orvosolni. Azután megemlékezett arról a fényes ünnepéről, melyet az egyesület a lánctól 60 éves jubileuma alkalmából rendezett. Kar — ugymond — hogy az egyesületnek az indíványát a kormány nem tette magáévá és a hídnak nem hajlandó a **Szechenyi** nevet adni.

Az építészeti nagypályázat, melynek tárgya egy egy körkörös tervezése volt az idén, meddő maradt, mert a beérkezett pályaművek egyikének sem lehetett a díja (250 korona értékű aranyérem és 1200 korona utazási ösztöndíj, a kultuszminiszter ajándéka) kiadni; a jövő évre ez a díj egy **lutheránus templom**

terveire tüzetett ki. A Hollán-díj elcséjt (400 korona) Soulay Ottokár munkáia (vasutépítés oszlamló talajon), a másodikat (200 korona) Katona Béla cikke (acélöntészet) nyerte el. Az egyesület könyvtárában összesen 5936 kötet van. A múlt évben 27 tag hunyt el, 48 kilépett, felvételt 113 új tag s így a mai létszám 2187. Az egyesület vagyona az év első napján 178.011 forint volt, ebben 26.712 forint segítőalap, 176.019 forint pedig az ezredvi pályadíjalap. A folyó évi költségeloirányra 79.708 korona bevétellel szemben 79.670 korona kiadással zárodik.

A titkárnak nagy tetszéssel fogadott jelentése után az elnök a szavazás tartamára felfüggesztette az ülést.

A két ellenpárt nagy küzdelemmel vezette végig az elnökválasztást. A szavazatok beadása után, a szavazatszedő bizottság konstata, hogy a beadott 582 szavazatból

Czigler Győzre 363,

Miklós Ödönre 216 szavazatot esett, s ennek folytán az elnök Czigler Győző műegyetemi tanár lett. Megválasztása nagy lelkesedést keltett a tagok sorában. Ez a lelkesedés akkor érte el tetőpontját, amikor az új elnök az érte ment küldöttekkel megjelent a közgyűlési teremben.

Végül elhatározta még a közgyűlés, hogy a lelépett elnöknek Hieronymi Károlynak arcképét megfesteti az ülésterem számára. A pénztárnok, a tanácsstagok és választmányi tagokra beadott szavazatokat csak jövő kedden számlálják össze s ekkor hirdetik ki az eredményt is.

A közgyűlés után kedélyes lakomára gyűltek össze a tagok az egyesület étkező termében. A lakomán Hieronymi Károly, Czigler Győző, Pártos Gyula, Liphay Sándor műegyetemi rektor s még többen mondtak felküzöntöket.

— Egy pedagógus ünneplése. A magyar iskolaélet egy nagyérdemű veteránjának ötven éves tanítói jubileumát ünneplétek meg ma délelőtt 11 órakor az izraelita hitközség síp-utcai diszterében. Az ünneplést tanító Ózer Zsigmond, aki tanítói pályáját 1849-ben kezdte a lengyeltői izraelita népiskolánál. 33 évvel ezelőtt meghívták Budapestre a tanítóképzőhöz, ahol még mindig, mint gyakorló tanító működik.

A derék tanító ünneplése rendkívül impozánsan folyt le, óriási közönség jelenlétében. Elsőnek Verdy Károly királyi tanfelügyelő üdvözölte az ünneplést az igazgató-tanács nevében, majd Azamély Lajos, miniszteri tanácsos melegbangu beszéd kíséretében nyújtotta át az ünneplének Wlassics Gyula a válás- és közoktatásügyi miniszter üdvözölő levelét, mire Bánóczy József, a tanítóképző intézet igazgatója mondotta el lendületes, remek üdvözölő beszédét. Utána beszéltek még: Kornyei Gyula a zsidó tanítóegyesület nevében, Schön József a budapesti tanítótársulat nevében, Nagy László a preparandiai tanárok országos egyesülete nevében, Klängenberg Jakab pécsi iskolai igazgató a vidéki körök nevében, Radó Vilmos tanár a II. ker. állami tanítóképző nevében, Bárd Rezső polgári iskolai tanár a volt növendékek nevében, Róna Jenő a mostani tanítványok nevében és Goldberger Mór a gyakorló iskolai tanítványok nevében.

Az ünneplést tömérdek értékes ajándékot, köztük egy remekművű ezüst kelyhet, nagyon sok üdvözölő táviratot és leveleket kapott különböző intézetektől, testületektől és magánosoktól.

— Egy vezérigazgató balesete címen a ma megjelenő lapok arról adtak hírt, hogy Löwy Sámuel, a Drasche-féle téglaipar vezérigazgatóját tegnap egy villamos vasuti kocsiról való leesésllása alkalmával súlyos baleset érte. Mint értesülünk, ez a hír teljesen alaptalan, mert Löwy vezérigazgatónak semmi baja sincsen.

— A mentők pártfogója. Szinay Mórné 28 éves házalónő érdemelte ki ezt a címet. Szegény asszony ugyan és soha még egy fillért sem adományozott a humanus egyesületnek, azonban önelárláldozóan gondoskodik arról, hogy a mentőknek — „esetjük” legyen. Tegnap délután nem kevesebb, mint négyszer adott dolgot a mentőknek. Délután 3 óra 54 perckor a Dob-utca 16. számú ház előtt esett össze, ahonnan a mentők a Rókus-kórházba szállították. 6 óra 5 perckor a mentőket a Kerepesi-ut 20. számú ház elő hívták, ahol ismét Szinayné találta hiszterikus görcsökből fekvő. Megint beszállították a Rókus-kórházba, ahonnan félóra előtt bocsátották el. Este 7 óra 30 perckor a mentőknek jelentették, hogy az Almásy-téren egy asszony összesett. A mentők kivonultak és megint Szinayné találta ott. Harmadszor is a Rókusba vitték. Utoljára éjjel 12 órakor volt vele dolgot a mentőknek, a mikor a Lehel-utca 5. sz. ház előtt esett össze. Ekkor bevitték a mentőpalotába, ahonnan ma reggel felé háza vitték Ujpestre.

— Öngyilkos pénzbeszedő. Buch Henrik seifersdorfi születésű 51 éves pénzbeszedő ma kora reggel az Árpád-utca 21. sz. a. levő lakásán felakasztotta magát. Öngyilkosságát először a felesége vette észre, aki a reggeli homályban a szoba ajtajának sarokvasán látott egy embert csüngen. Amint közelebb ment, remülten ismerte föl férjét, aki már

teljesen merev volt. Hogy miért akasztotta föl magát, senki sem tudja, mert nem hagyott hátra semmiféle írást.

— Újabb sikere a magyar Thék-féle zongorának. A multikori koncerten, amelyet a Luja-egyesület az Uránia-Színházban rendezett, a legrendebbb zongorák arattak nagy sikert és elismerést. Tegnap pedig a Somogyi Mór zongoraművész által rendezett hangversenyen a Nemzeti Szálloda disztertermében két hangversenyzongorán hallottuk azon ritka szép hangokat, amely meggyőzhet bárkit arról, hogy ma már nem kell külföldi zongorát venni, mert a világ bármely zongoragyárával versenyképesnek mondhatjuk a Thék-féle zongorákat.

— Éleltnak hivatalnok. Verseny Róbert, harminc éves magánhivatalnok ma este Gyár-utca 34-ik szám alatt levő lakásán melibe lőtte magát és meghalt. A szerencsétlen hivatalnok betegsége miatt vált meg az élettől.

— Vásároljon osztályorsjegyet Lukács Vilmos bankházában, Budapest, V., Fűrdő-utca 10.

(x) Akácia-arokrém 2 korona. Akácia-szappan 1 korona. Akácia-poudre, fehér, róza, krème 1 korona. E kiváló arczszépítő és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszerárakban. Főraktár: Krieger Gy. gyógyszerár Budapest, Kálvintér.

(x) Érkertés. (Élősvény) című hirdetésünkre felhívjuk olvasóink figyelmét. Ez a legduzsabban fejlődő, s hazánk bármely részén is a legjobban alkalmazkodó, ugy homok, köves, meszes, gyaagos stb. stb. talajokban dusan tenyésző s legellentőbb, irtoztató nagy (15—20 centiméteres) ágas tövisű, a legremekobb örökös sövényt képez, árnyéket nem tart s a levegőt átterszi, s ha 2 éves korában derékba fűrészzel levágatik, annyira meggyűrődik, hogy azon semmiféle állat, még az apró csirke sem hatolhat át, s így a körülkerített rész ugy van körülzárva, hogy abba ember, vagy bármiféle állat semmiképpen be nem hatolhat, szóval a körülkerített rész teljesen kulcsal zárhatóvá teszi, ezért alig van vidék, hol nagyobb ne alkalmaznák.

x Krónikus viszketeggel járó sümörbántalmak, bőrkütiések, ótvár, izzadt testrészek ellen csakis az *Ichtiol-Salicyl* ajánlható. Szagtalan! Ártaalmatlan! Készítő: *Erényi Béla* Szabadszálláson. Minden gyógyszerárban kapható. (Nagy tégely 3 korona, utasítással.)

Emlékezzünk ...

Budapest, március 18.

A márciusi ünnep lelkes hangulatának utolsó fellobbanása zajlott le ma a fővárosban. A régi Városházán, az 1848-iki Szabadságtéren, ahol először hirdették a magyar nemzet megváltó ígét, összegyűlt vagy négy-öt ezer ember, „a fővárosi polgárság radikálisan gondolkozó elemei” s hazafias tüzzel új „tizenkét pontba” foglalták nemzeti követeléseiket. A polgárok megválták a Petőfi-szoborral tartó szocialisták elvonulását s csak azután kezdődött meg — délután 3 órakor — az ünnep. A népgyűlésen Krivány József 1848/49-iki honvédeztres elnököt, akinek megnyitó szavai után Taksonyi József fejtegette a függetlenségi elveket, megtölvő a radikálismas jelszavaival.

Utána dr. Hoffmann Artur beszélt, azt hangoztatva, hogy első kötelességünk elszakadni Ausztriától. Ezt az álláspontot magyaránz bővebben Solymossy Marton, hibázlatra a katonaság kiváltságos helyzetét, amely amugy is Ausztriát szolgálja. A független Magyarország éltetésével végezte beszédét. Farkas Ede cipészmeister már nemcsak új eszméket, hanem új embereket is akar, mert az eddigi pártok szerinte lejárták magukat. A népszabadságon föl-épülő független Magyarországról lelkesedik, amíg ön a paraszt és egyszerű iparos is helyet foglalhatna a törvényhozó testületben. Egy másik cipész, Lukács János, a demokrata-párttal polemizált, kívánva az állandó hadsereg intézményének eltörlését és a választókerületek visszahívó jogát.

A beszédek után Taksonyi József elszavalta *A néphez* címzett költeményt, Szentmiklóssy József *A magyarok imájával* lelkesített, míg, Dóra Miklós *Kornai Istvánnak* Szabadságdalával érdemelte ki a zugó éjjeneket.

A népgyűlés határozattá emelte a márciusi eszméket biztosító új nemzeti követeléseket, az alábbi új 12 pontot. Ez a tizenkét pont követeli:

1. Magyarország teljes politikai és gazdasági függetlenségét.
2. Az általános választási jogot titkos szavazással, a főrendiház eltörlését, a kerületek visszahívó jogát és a népszavazást az alkotmánytérítő törvényjavaslatok fölött.
3. az összes polgári és katonai kiváltságok, a címek, rangok és rendjelek eltörlését, sőt azok viselésének büntetését,
4. a szólás- és sajtószabadságot, a szabad egyesülési és gyülekezési jogot és az arany bulla alapján a nemzet fegyveres ellenálló jogának visszaállítását,
5. a fokozatos adórendszer, a hibizományok eltörlését, a főpapi javak szekularizációját, a nagy uradalmak állami kisajátítását.

6. a hazai ipar védelmét védvámokkal, a dohány- és sómonopólium megszüntetését, a szabad italmérsét, a fogyasztási adók eltörlését és a munkásvédelmet az egész vonalon,

7. az önkormányzati intézmények helyreállítását a közigazgatási és egyházi téren a bíróságok függetlenítését, ingyenes igazságszolgáltatást,

8. az ingyenes állami népoktatást és a teljes vallásszabadságot, a kolduló szerzetesek eltörlését és vagyonuk elkobozását, s papinótlenység és a katonai házassági biztosíték eltörlését,

9. a békét a nem magyaraiiku nemzetiségekkel.

10. a nagyhatalmi törekvésekről való lemondást és hogy országunkat a nagyhatalmak semleges területnek ismerjék el, az állandó hadereg megszüntetését és nemzetiség felállítását;

11. Dalmácianak visszacsatolását és Pozsega, Szerém, Verőce és Valkó vármegyéknek és a tengerpartnak visszakapcsolását az anyaországhoz;

12. március 15-ikének nemzeti ünnepként való megünneplését és hogy Kossuth Lajosnak, az 1848—49-iki minisztereknek és honvédeknek, valamint a vértanúk emléke törvényben megörökíttessék.

A 12 pont elfogadása után a sok ezer főnyi tömeg rázendített a Kossuth-nótára és néhány percel később a Városház-tér visszanyerte megszokott arculatát.

(A szocialisták Petőfi szobránál.)

Ma délután zuhogó esőben tartották meg a szocialista-munkások a tüntető felvonulást Petőfi szobrához. Délután 3 órakor gyülekeztek a Múzeumkert előtt, ahová mintegy 1500-an jöttek össze. A szokásos jelzőtáblákkal indult meg a menet a Múzeum-körutról a Kossuth Lajos-után át a Kigyó-utcaba s innen Petőfi szobrához. Itt-ott felhangzottak a felkiáltások: *Éljen a sajtószabadság. Éljen az általános választói jog.* A Nemzeti Kaszinó előtt egyszerre felzuggott a tömeg:

— Le a párduckacagányosokkal!

— Le a kiváltságosokkal!

— Jogot a népek!

A szobornál egy munkásdalárda elénekelté a *Fel a zászlót* című munkásdalt, mire Israel Jakab rálépett a szobor talapzatára és elszavata *Csizmadia* Sándornak *Petőfihez* című költeményét.

Majd Bokányi Dezső beszélt, aki elmondotta, hogy Petőfit a nép azért szereti, mert a nép szíve és nyelve szerint írt. „Petőfinnek köszönnel tartozunk mi szocialdemokraták — ugymond — mert az ő költeményei segítik elő az Alföldön a szocializmus gyors haladását. A polgárság nem jött volna ma el ebben az időben Petőfét ünnepleni; de eljöttünk mi, méltó utódai, akik éppen úgy, mint ő, sem esőtől, sem zivatartól, de még az ágyugolyóktól sem félünk. (Éljenzés.) Fogadalmat teszünk, hogy mi továbbra is küzdünk azért, amiért meghalt Petőfi; a népszabadságrt s a nép jólétéért.

Bokányi azután elhelyezte a párt vörösszalagos borbékoszoruját, melyen ez a felirat állott: *A szocialdemokrata párt — Petőfi Sándornak.*

Végül Csanády Dénes a budai munkások nevében helyezte a szoborra koszorút. A munkások a Marsellaise éneklésével oszladozni kezdettek, de a szomszédos Városház-téren ugyennek a radikális függetlenségi polgárok tartották gyülekezetüket. A munkások egy része oda akart menni, de a rendőrség botránytól tartott s így zárt kardont vont és nem engedte oda a munkásokat. Mintegy százan mégis odajutottak, ahol esendben hallgattak a szónokokat. A népgyűlés után a szocialisták a Marsellaise éneklésével vonultak a Kossuth Lajos-után végig. Boda Dezső V. ker. rendőrkapitány több ízben felszólította a tüntetőket, hogy menjenek föl a gyalogjáróra s ne énekeljenek. S midőn a szocialisták tovább is tüntettek, Splényi Ödön rendőrkapitány utasítására a magyar-utcaiban elhelyezett tíz lovasrendőr a kerepesi-ut elején nekivágott a tüntetőknél, mire azok szétszórtak. Elfogatás vagy letartóztatás azonban nem történt.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Goldmark-jubileum. Goldmark Károly hírneves zeneszerző hazánkfa a napokban érdekes jubileumot ért meg a bécsi udvari operában. Előadták *Sába királynője* című világbirre emelkedett dalművet s az előadás napján huszonöt esztendeje tellett be, hogy Goldmarknak ezt az operáját először adták elő a bécsi operában. Ez alatt az idő alatt a *Sába királynője* százöt előadást ért meg. Goldmarknak négy dalművet adtak a bécsi operában s ezekkel együtt hírneves hazánkfa összesen száznyolcvannégy estét töltött be. Ebből az ötletből felemlítjük, hogy Goldmark Károly május tizennyolcadikán tölti be hetvenedik életévét.

** Ibsen új drámája Berlinben. Ibsen új drámáját, *Mire feltámadunk*, szombaton került színe a berlini *Deutsches Theaterben*. A darabok igen nagy sikora volt.

Hangverseny a Telefon Hírmondóban. Ma, hétfőn este házi hangversenyt rendez a Telefon Hírmondó az előzetesen közreadottaként. A hangverseny, mely mint az előzetes este fél 9 órakor kezdődik, közreműködnek a rendezésért: Lamberger Henriette, Sey Dezsőné cimbalom-következők: Wertheimer Gizella, az aradi színház tagja művésznő és Wertheimer Gizella, a magyar királyi Operaház, Odry Zdrávd, urnök, Ney Bernát, a magyar királyi Operaház, Odry Zdrávd, urnök, a Magyar Színház tagjai, Péntek Ferenc és Toronyi Gyula urak. A hangverseny végetével a rendezés esti felolvasás következik, majd 10 óráig 11 óráig *katona- és cigányzenék* lesz hallható a Hírmondó kagylóin keresztül.

MULATSÁGOK.

(A Hírlapkiadói Hivatali Tisztviselők mulatsága.)
Ma este zajlott le a Fővárosi Hírlapkiadói Hivatali Tisztviselők Egyesületének hangversenye és táncmulatsága. Előkelő közönség töltötte meg a Royal disztermét. A hangverseny kilenc óra felé kezdődött. Kemény Rezső és Bendiner Nándor Schubert egy fantáziáját játszották nagy hatással. Kemény Rezső azután Hubay Sarasateját hegedülte és művészetet zajos tapsokkal méltányolta a közönség. A következő szám Lindt Marcella éneke volt. A művésznő fenomenális énekére tüntető éljenzést támadt, mire a *Ha te tudnád, amit én...* kezdetű magyar nótát énekelt a Lindt Marcella, természetesen a hatása óriási volt. Bendiner Nándor, ez a kiváló fiatal zongoraművész, Tannhäuser uvertürjét játszotta, mire Rákosi Jenő lépett a pódiumra és Varsányi Irén kisasszony helyett és a póta-szív melegséggel fölolvasta Sas Ede gyönyörű versét, a *Csiperkőzést*. Percekig éljenzték az illusztris fölvasót és a vers szerzőjét. Ney David nemes művészzel énekelté Votán bucsuját és Berger Matrózadalát. Kovács Mihály kuplékat adott elő s jóízű mókáival megnevettette a hallgatóságot. Végetért *Blaha Luiza és Blaha Sárika* duettje helyett *Földmérés* Mariska, a Magyar Színház kitűnő művésznője énekelt néhány dalt. A közönség a művésznőt elhalmozta a tetszésnyilvánítás minden jelével.

A hangverseny után tánc volt. A jelen volt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Ajtay Péterné, Adler Róbertné, Ákos Jenőné, Altman Ignác, Barossy Ferencné, Boross Mártonné, Bereczk Árnádné, Berényi Lászlóné, Bachmann Ferencné, Andreaszky Jenőné, Berkó Árné, Blum Árné, Bota Béláné, Bauer Adolfné, Butyky Gyuláné, Berkovits Samuné, Bendiner Adolfné, Csillag Józsefné, Csafay Ferencné, Dercsényi Jánosné, Elek Józsefné, Erényi Gézáné, Eurensohn Gyuláné, Erdélyi Lipótné, Elek Bernátné, Ferencsik Jenőné, Forster Istvánné, Ferenczy Sándorné, öz. Fischer Fülöp, Flesch Lajosné, Fischer Gyuláné, Frommer Rozsóné, Farkas Lajosné, Fleissig Martonné, Feleki Lajosné, Fischer Adolfné, Gálosy Dezsőné, Gecey Miklósné, Goldschmidt Bernátné, Gyémánt Bertalanné, dr. Grünstein Adolfné, Hartmann Józsefné, Hartmann Vilmosné, Harkai Péterné, Hollósy Józsefné, Horvát Károlyné, Hermann Károlyné, Hajós Lipótné, Holtsch Ignác, Hamvay Gyuláné, Horváth Lajosné, Hirschl Oszkár, Herzfeld Nándorné, Hacker Antalné, Herzfeld Béláné, Hill Józsefné, Jakab Elek, Jendrzkovszkyné, Juttasy Ödöné, Igmandy Mihályné, Kolos Farkasné, Kassai Sománé, Keleti Péterné, Kállay Gyuláné, László Károlyné, Létay Gaborné, Lengyel Samuné, Leopold Károlyné, László Ferencné, Lukács Vilmosné, Lauder Miklósné, Morvay Gaborné, Marossy Jánosné, Molnár Mihályné, Miklósy Miklósné, Medeczky Pálné, Nónay Lajosné, Neuberger Benőné, Neumann Mihályné, Oláh Ferencné, Ormay Hubáné, Özevgy Oroszlán Ignác, Petras Gézáné, Porubszky Lajosné, Partos Ferencné, Rólyi Béláné, Rónay Istvánné, Kimlesz Ferencné, Rosenzveig Sománé, dr. Rákosi Béláné, Simay Istvánné, Szepessy Péterné, Sarváry Gézáné, Sebes Károlyné, Szentkirályi Józsefné, Strauss Adolfné, Szabó Lajosné, Székely Sándorné, Schwarz Gyuláné, Stadler Károlyné, Schön Józsefné, Schlesinger Józsefné, Szigeti Gyuláné, Sümögi Vilmosné, Szvoboda Lajosné, Sebők Zsigmondné, Török Károlyné, Tepper Lászlóné, Tóth Endréné, Ullós Józsefné, Váradi Gaborné, Veress Péterné, Villám Károlyné, Wodianer Hugóné, Vörös Istvánné, Weisz Mórné, Wolfinger Ignác, Zajongi Ervinné, Zsigmond Agostné, Zala Gusztávné.

Leányok: Athay Ferike, Asbóth Vilma, Adler Giza, Ausländer Mariska, Abel Mariska, Altman Julia és Ilonka, Barossy Hajnalka, Balogh Ferike, Boross Giza és Elza, Bergel Elza és Ilona, Blum Margit, Bokross Margit, Barna Margitka, Berkes Róza, Bloch Gizella, Bendiner Henriette és Helwig, Czirer Klára, Csóka Janka, Csillag Margit, Domokos Giza, Dercsényi Flóra, Deutsch Juliska, Elek Lenke és Margit, Erényi Piroška, Engel Erzsike (Atány) Ehrenheil Rózi és Ilon, Förster Elz és Ferike, Felbert Jolán, Fischer Ferike és Dóra, Fodor Irén, Felmar Ernesztin, Fischer Elza, Faludi Margit, Freund Hermin, Fuchs Hermin, Gálos Berta, Gecey Ilona, Fajdos Juliska, Grünwald Aranka, Graber Linka és Szidi, Gutwilling Frida, Harkai Amália, Horvay Ilona, Hermann Aranka, Irénke és Herminka, Hajós Klári és Elza, Holcs Bertha, Hamvay Margit, Herzfeld Elza, Hoffmann Frida és Erzsike, Jakab Ella, Jeney Gizella, Korompay Lidi, Kolozsvár Margit, Keresztely Klára, Kleindin Ernesztin, Kántor Luiza, Krammer Margitka, Koch Ilonka és Bertina, László Margit, Lengyel Vilma, Leitner Elza, Lautenburg Sarolta, Lang Berta és Margit, Mihályi Luiza, Malmos Amália, Marossy Gizella, Majthényi Ferike, Müller Pania és Flóra, Mezei Mariska, Néray

Lenke, Medeczky Gizella, Neumann Szeréna és Aranka, Oláh Piroška és Margit, Olay Teréz, Petras Lidi, Pártos Klára és Flóra, Palschek Emma, Paul Szidike, Pál Etelka, Rónay Margit, Róna Hajnalka, Rendeckylona, Ránzenhoflina, Rosenzveig Mariska, Rilány Ilonka, Róth Vilma, Rákosi Magda, Saróssy Bella, Szentkirályi Mari, Szepessy Teréz, Szepessy Margit, Sebes Rózsika, Sigmond Anna, Strasser Sarolta, Schlesinger Berta, Schön Szerén, Schillinger Gizella, Stux Margit, Szigeti Jolán, Steinitz Szida, Sándor Karolin, Schoffan Emília, Sasin Margit, Schiffer Margit, Schwarz Helén, Stiglitz Berta, Szénási Ilonka, Sik Gizella, Török Irma, Török Flora, Tepper Margit, Törzs Antónia, Terstyánszky Emma, Ullós Klára és Piroška, Villám Irén, Veres Lucia, Vajdaffy Ilonka, Verényi Gizella, Weisz Sarolta, Olga és Kornélia, Weinberg Rózsika, Wellisch Flóra és Ida, Wolfinger Etelka.

Nyíltér.

Somatose

(oldódó hufelhérnyo)
orvosi szaktekintélyek véleménye szerint a „tápkészítmények ideálja” betegeknek és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyszertárakban és gyógynagy kereskedésekben.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Páris, március 18. Az osztrák-magyar nagykövetség palotájában ma délután keménytűz támadt, amelyet a tüzoltóság gyorsan eloltott. A járőrtékelen.

A háboru.

London, március 18. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából 16-iki kelettel: Hivatalosan tagadják, hogy a boerok felhagytak Mafeking ostromával vagy hogy az angolok már felszabadították a várost az ostrom alól.

Ugyanez az ügynökség jelenti Pretóriából: Reichmann százados, amerikai katonai attasé, aki 15-én a Modder folyó vidékéről ideérkezett, megcélolja azt a hírt, hogy Tompson németalföldi attasé megsebesült. Ellenben Demange francia attasé megsebesült, de jelentéktelenül.

Fokváros, március 17. (Reuter.) Egy lovasított csapat, amely Kimberleyből Mafeking felszabadítására ment, Warrennt közelébe ért.

Fokváros, március 18. (Reuter.) Cronje elfogott katonáinak Szent Ilona-szigetére való átvitelét elhalasztották, mert mintegy hetvenen közülük megbetegedtek. A fogly katonák között több infekciós megbetegedés fordult elő, de a hatóságok remélik, hogy a betegség sem lesz járványos. A lapok közlése szerint a transvaali katonákat Szent Ilona-szigetére szállítják, az oranjiek pedig egyelőre Simonstownban maradnak. Egyfelől a transvaali, másfelől az oranjiek foglyok között állítólag olyan nagy az egyenetlenség, hogy rendkívüli intézkedéseket kellett tenni rendezvarások megakadályozására.

A párisi szocialisták.

Páris, március 18. A mai évforduló alkalmából délután a Salle des Mies Connesben nagy népgyűlés volt, amelyen képviselve volt a szocialista párt minden töredéke. A szónokok mind a szocializmus diadalában való bizalmukat hangoztatták. A gyűlés egyhangulag olyan határozati javaslatot fogadott el, amely tisztelettel adozik a kommün áldozatainak és üdvözli a szocialisták egyesülését. Incidens nem fordult elő.

Az engesztelhetetlen irek.

Dublin, március 18. Az új lordmayor tegnap iktatták be a szokásos kőrmenettel. A lordmayor a minap azt indítványozta, hogy a királynőnek, ha Dublinba jön, feliratot adjanak át. Ez az indítvány ellenszegen tüntetésre ragadta a nacionalistákat és az intranzigenseket. A tüntetők követ dobálták meg a lordmayor kocsiját és bevették a kocs ablakait. Néhány tüntetőt letartóztattak.

A bányász-sztrájk vége.

Prága, március 18. A csehszágai aknáknak nagyobb részeben igen sok sztrájkoló jelentkezett holnapra munkába. A sztrájk lefejezése legközelebb várható.

KÖZGAZDASÁG.

Osztrák Magyar Bank. A jegybank állása március 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1,251,617,000 kor. (—19,883,000 kor.), őr-értékkészlet 1,175,712,000 korona (—10,183,000 korona), váltótárca: 246,685,000

korona (—25,320,000 kor.) lombard-üzlet: 60,373,000 korona (—8,489,000 korona), adómentes bankjegytartalék: 268,033,000 korona (+31,120,000 korona).

A Magyar Földhitelintézet ma délelőtt tartotta a közgyűlését, gróf Desseuffy Aurél elnökléte alatt.

Az igazgatóság jelentése megemlíti azokat a nehéz viszonyokat, amelyekben a pénz megráglása idezett elő. Ez jelentékenyen megnehezítette az intézet zálogleveleinek az értékesítését. De nagyon megvan nehezítve ilyenkor az új jelzálogos kölcsönök lebonyolítása is, mert a tőkepiénzes a birtokában levő s aránnyal csekély kamatozású értékpapírosait igyezik eladni, hogy a pénzét — a változott viszonyoknak megfelelően — jobban kamatoztassa.

A földhitelintézet igazgatósága tartózkodott attól az irányattól, amely abban a részben kíván az intézetre befolyással lenni, hogy a záloglevelek legmagasabb árfolyamon, a visszavásárlásokkal mesterségesen fönntartassék.

A számszerű kimutatások igazolják, hogy az intézet tartalék- s üzleti tőkének le nem kötöttsége nem változott meg s így az engedélyezésre alkalmas kölcsönkérvényeket elintézhettek. Az 1899. év folyamán beérkezett 1107 jelzálogos kölcsön-kérvény, 18,289,000 korona erejéig.

Megszavazták 807 folyamodónak 16,363,600 koronát. Rendkívüli törlesztés fejében 459 adós 4,845,568 korona 64 fillért fizetett vissza. A múlt évi december 31-ikén tényleg fönállott jelzálogos köveletek összege 281,655,774 korona volt, amelyek biztosítására 721,811,614 korona értékű jelzálog van lekötve. A visszavásárlási társulatoknál 60,700,143 korona követelése van az intézetnek.

Az üzlet-eredmény számla 833,934 korona tiszta jövedelmet mutat, amelyet az egész összegében a tartalékalaphoz csatolták. Ezzel az intézetnek a fönállása óta tartalékba helyezett saját szerzeménye 22,512,784 koronára emelkedik.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fönmentvenyt megadta.

A vidéki malmok Kassán. A Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete Neumann Ede elnökléte alatt közgyűlést tartott a kassai városházán, melyen a tagok nagy számmal jelentek meg. A közgyűlésen részt vettek a fővárosi és más vidéki malomgyeletek képviselőitében Déry Izidor, Langfelder Ede, May Andor és Rajner Kálmán malomigazgatók, továbbá Fekete Ignác titkár.

Miután az igazgató elintézte az egyesület ügyeit, a közgyűlés több közérdeklő ügyet tárgyalt és három úrre megválasztotta az új vezetőséget. Elnök lett Neumann Ede (Arad); alelnökök lettek: Baok Bernát (Szeged), Fellner Ottó (Eszék), Lasz-gallner Ödön (Kassa). A készamadás és költségtérítés elfogadása után Kulinyi Zsigmond titkár előterjesztette az évi jelentést, mely a malomipar múlt évi viszonyairól és az egyesület tevékenységéről számol be. A Fővárosi Malom-Egyület titkára előadta a Hagen-macher Károly kezdeményezéséből kiindult tervezetet a malmok örökségének szabályozására nézve, mely tervezetet közös tárgyalásra tűzték ki.

Napirend.

Naptár. Hétfő, március 19. — Római katolikus: József. — Protestáns: József. — Görög-orosz: (március 6.) Am. 42 vt. — Zsidó: Veadar 18. — A nap kel 5 óra 51 percor. — Nyugszik 5 óra 54 percor. — A hold kel este 9 óra 30 percor. — Nyugszik délután 6 óra 39 percor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A fővárosi magánépítési bizottságának ülése d. u. 5 óra-kor az új városházán.

Az akadémiák III. osztályának ülése délután 5 órakor.

Utána összes ülés.

Az osztályorszájk huzása d. e. 9 órakor a Vigadóban.

A filharmonikusok tréfás hangversenye este fél nyolc órakor.

A budapesti belmissziói értekezlete este fél 7 órakor a ref. főgimnázium disztermében.

Nemzeti múzeum: Természettajri tára, nyitva délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. A többi tárai 1 korona belpótdij mellett megtekinthetők.

Nemess-kiállítás a városligeti Műcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 óráig d. u. 5 óráig. Belpótdij 2 korona.

Szekély-kiállítás a Nemzeti Szalonban, nyitva délelőtt 9 óráig este 9 óráig. Belpótdij 50 fillér.

Országos képtár zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Tanácskozási-és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keleti mintatár és kereskedelmi-történeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsermokban nyitva: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 2 óráig 4 óráig. A külfordi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénylárszág) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagyzenező-utca. Ma egész új szonációs műsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest leg-olesőbb szállodája.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás konyhaparterm.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Újonnan berendezett fényes étterem.

Putzer-pince Deák-ter naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza 1-ső rangú zenekarának hangversenye.

